

Icoană rusească, secolul al XIV-lea

HRISTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

- ▶ PASTORALA – IPS ANDREI (pp. 1-2)
- ▶ TABLETA LUNII – ALEXANDRU NEMOIANU (p. 3)
- ▶ ANUL SFINTILOR ÎMPĂRAȚI (p. 3)
- ▶ ARTA SACRA – MARCEL MUNTEANU – ALEXANDRA ANDERES (p. 4)
- ▶ BREVITER – AUREL SASU (p. 5)
- ▶ THEOLOGICA – NICODIM CODREANU (p. 5)
- ▶ PROFESORUL DE RELIGIE – ANDREEA PĂGLESAN – ALEXANDRA ANDERES (p. 6)
- ▶ ESEU – CĂTALIN VARGA (p. 7)
- ▶ ÎN MEMORIAM – IOAN ST. LAZĂR (p. 7) – PR. SIMEON CRISTEA (p. 8) – PR. IOAN CRISTIAN BACIU (p. 9) – PR. EUGEN GOIA (p. 9)
- ▶ PELERINAJE (p. 10)
- ▶ AGENDA IERARHILOR (pp. 10-11)
- ▶ ESEU – PR. REDNIC GEORGEL (p. 12)

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

*Cinstului cler,
cercului monahal
și dreptmăritorilor creștini
din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului,
har și bucurie de la Hristos cel înviat din morți, a cărui promisiune viața veșnică este.*

Capătul căii

*Lupta cea bună m-am luptat,
călătoria am săvârșit, credința
am păzit..
(2 Timotei 4, 7).*

Iubiți credincioși,

a Crăciun, în scrisoarea pastorală, vă făceam o propunere duhovnicească: să o apucăm pe altă cale. Să alegem un drum bun pentru călătoria vieții noastre, un drum care ne duce la Hristos.

Acum, la Sfintele Paști, vom medita împreună la sfârșitul drumului vieții noastre pământești, la capătul căii. Pentru că viața noastră nu-i decât o călătorie pe care dorim s-o săvârșim bine. În ectenia cererilor de la Vecernie Îi cerem lui Dumnezeu: *Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos*¹.

Sfântul Pavel subliniază faptul că noi suntem pe pământ călători și că nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutam pe aceea ce va să fie (Evrei 13,14). Iar o cântare de la înmormântarea preoților zice că *viața noastră este pe pământ ca o jucărie: ceea ce n-am fost ne facem și din ceea ce suntem, ne stricăm; vis nestătător suntem, suflare care nu are putere, zbor de pasăre călătoare, corabie pe mare care nu lasă urmă*.

Poetul duhovnicesc Traian Dorz, cu darul pe care i l-a dat Dumnezeu, reușește să exprime artistic și sugestiv această condiție a noastră de călători: *Un lung tren ne pare viața, ne trezim în el mergând./ Fără să ne dăm noi seama unde ne-am suit și când./ Fericirile sunt halte, unde stăm câte-un minut./ Până când să ne dăm seama, sună, pleacă, a trecut.../ Iar durerile sunt stații lungi, de nu se mai sfârșesc./ Și în ciuda noastră, parcă, tot mai multe se ivesc./ Arzători de nerăbdare înainte tot privim./ Să ajungem mai degrabă la vreo țintă ce-o dorim./ Ne trec zilele și ani, clipe scurte și dureri./ Noi trăim hrăniți de visuri și-nsetați după plăceri./ Mulți copii voioși se urcă, câți în drum n-am întâlnit!.../ Iar câte-un bătrân coboară trist și frânt, și istovit./ Vine odată însă vremea să ne coborâm și noi./ Ce n-am da, atunci, o clipă să ne-ntoarcem înapoi?! Dar, pe când, privind în urmă, plângem timpul ce-a trecut./ Sună-n Gara Veșniciei; am trăit și n-am știut!...*²

Iubiți frați și surori,

oi, oamenii, nu ne putem obișnui cu gândul că vom muri. Vedem că mor alții. Suferim pentru pierderea lor. Dar e foarte greu să ne vedem pe noi în postura de oameni plecați din lumea aceasta. Și e și firesc pentru că ne spune Înțeleptul Solomon că Dumnezeu n-a făcut moartea și nu se bucură de pierirea celor vii (Înțelepciunea lui Solomon 1, 13). El a făcut viața și porunca Lui este viața veșnică (Ioan 12, 50).

Așa stând lucrurile, este firesc să ne întristăm atunci când este vorba de moarte, dar nu ca cei care nu au nădejde (1 Tesaloniceni 4, 13). Întristarea noastră trebuie să fie plină de optimism și mobilizatoare înspre fapte bune.

În acest sens, Magda Isanos a scris câteva versuri superbe: *E-așa de trist să cugeți că-ntr-o zi./ Poate chiar mâine, pomii de pe-alee/ Acolo unde-i vezi or să mai steie/ Voioși în vreme ce vom putezi./ Atâta soare, Doamne, atâta soare/ O să mai fie-n lume după noi./ Cortegii de-anoțimpuri și de ploii./ Cu zori din care șiruie răcoare.../ Și iarba asta o să mai răsară./ Iar luna tot așa o să se plece./ Mivată, peste apa care trece./ Noi singuri n-o să fim a doua oară./ Și-mi pare-așa ciudat că se mai poate/ Găsi atâta vreme pentru ură./ Când viața e de-abia o picătură./ Între minutu-acest și celălalt/ Și-mi pare ne-nțeleș și trist/ Că nu privim la cer mai des/ Că nu culegem flori și nu zâmbim./ Noi care așa de repede murim*³.

Dreptul Iov, într-un moment de tristețe, medita astfel: *Un copac, de pildă, tot are nădejde, căci dacă-l tai, el crește din nou și vlăstarii nu-i vor lipsi. Dacă rădăcina lui îmbătrânește în pământ și dacă*

¹ Liturghier, EIBMBOR, București, 2012, p. 47.

² Mobilfebric, EIBMBOR, București, 1992, p. 241.

³ <http://www.resursecrestine.ro/poezii/59537/un-tren-lung-ne-pare-viata>; 15.03.2013.

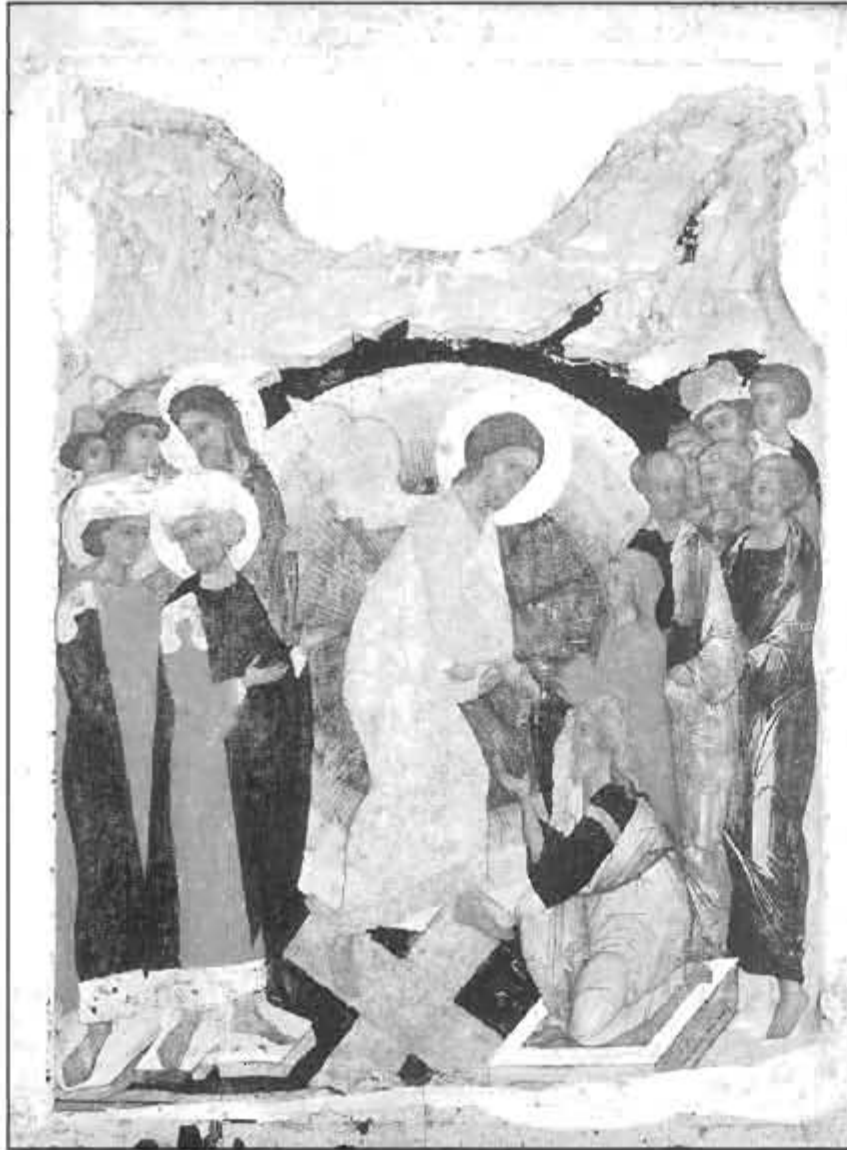
⁴ Magda Isanos, Poezii, Libra, 1996, p. 214.

trunchiul lui putrezește, când dă de apă înverzește din nou și se acoperă cu ramuri ca și cum ar fi atunci sădit. Dar omul când moare rămâne nimic; când omul își dă sufletul, unde mai este el? (Iov 14, 7-10).

Tristețea lui nu era însă lipsită de nădejde, pentru că într-alt moment exclama cu multă convingere: Dar eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă (Iov 19, 25).

Dreptmărtori creștini,

Aceasta este cea mai importantă realitate: Răscumpărătorul nostru este viu. S-a sculat din morți. Și învierea Lui are consecințe universale. Zice Sfântul Pavel că Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți. Căci de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om și învierea morților. Căci, precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia (1 Corinteni 15, 20-22).

Rubliov, Pogorârea la Iad, 1408, Galeria Tretyakov din Moscova, Rusia.

Entuziasmat, Sfântul Ioan Gură de Aur zice în Cuvântul de Învățătură de la Paști: Sculatu-S-a Hristos și au căzut diavolii. Înviat-a Hristos și viața stăpânește. Înviat-a Hristos și nici un mort nu mai este în groapă; că Hristos, sculându-Se din morți, începătură celor adormiți S-a făcut⁶.

Domnul Hristos, vorbind despre Parusie, zice: Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii (Ioan 5, 28-29). Acesta este capătul căii.

Trăind într-o lume pragmatică și sceptică s-ar putea ca unii să se îndoiască de acest adevăr. Și se vor întreba: cine a verificat spusele lui Hristos și cine a experimentat direct existența lumii de dincolo și veridicitatea speranțelor noastre? Vom da exemplul strălucit al Sfântului Pavel. El a fost până la al treilea cer... a fost răpit în rai (2 Corinteni 12, 2-4).

Din experiența sa directă a scris a doua Epistolă către Corinteni, subliniind faptul că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri (2 Corinteni 5, 1).

Părintele Dumitru Stăniloae, de la a cărui naștere s-au scurs 110 ani, iar de la mutarea sa la Domnul 20 de ani, fiind cel mai mare teolog al nostru, spunea că istoria și omul nu pot fi scoase din ordinea lor coruptibilă și din planul morții decât prin învierea lui Hristos: Numai învierea lui Hristos a scos o persoană istorică din acest plan, deschizând perspectiva eliberării

viitoare a istoriei în întregime din acest plan. În acest sens, învierea e singurul eveniment care dovedește nu numai că istoria se face cu colaborarea unor puteri mai presus de puterile umane strict «imnente», ci și că istoria, în generalitatea ei, e destinată să fie ridicată într-un plan superior ei, în planul vieții incoruptibile și fără de moarte, pneumatizat, unde domnesc nu procesele uniforme ale naturii, ci libertatea spiritului uman, prin care Duhul Sfânt pneumatizează și face transparent și timpul⁶.

Iubiți credincioși,

A voiajul nostru să se facă bine avem nevoie de călăuză, avem nevoie de un ghid care să ne povățuiască pe cale și să nu ratăm ținta. Știm că Domnul Hristos este Calea, Adevărul și Viața (Ioan 14, 6). Dar cine ne călăuzește pe Cale? Afirmăm fără teama de a greși: pe Cale ne povățuiește duhovnicul nostru, preotul nostru.

Poate vă întrebați de ce există mai multe religii și confesiuni, că doar Hristos este unul? Pentru că, pe lângă duhovnicul „profesionist”, există și falși povățuitori care derutează. Ei pot poza ca oameni buni, și poate că și sunt, dar, din punct de vedere spiritual, sunt orbi. Iar dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă (Matei 15, 14).

Duhovnicul este omul care, datorită mortificării patimilor și dobândirii nepătimitirii, devine cunoscător al lucrurilor dumnezeiești și are față de lucrurile omenești o dreaptă judecată, datorită căreia, fără nici un pericol, știe să-i călăuzească pe alții pe calea lui Dumnezeu⁷.

Arhimandritul Sofronie Saharov, de la a cărei trecere în eternitate se împlinesc 20 de ani, înainte de a se călugări, a trecut printr-o teribilă criză sufletească. Intellectul de marcă, nu înțelegea cum atunci, în primul război mondial, au murit în mod absurd sute de mii de tineri. Oare avea un sens capătul căii lor? Totul era înghițit de întuneric.

Mărturisește: Moartea mea inevitabilă nu mai era ceva neînsemnat. Nu. În mine, împreună cu mine, moare tot ceea ce fusese cuprins de conștiința mea: cei apropiați mie, suferințele și dragostea lor, toată desfășurarea istoriei, întregul Pământ, în general, și Soarele, sistemele, și nețărmarurile întinderii: până și însuși Făcătorul lumii și Acela moare în mine; și îndeobște, întreaga ființă se înghite în întunericul uitării⁸.

Cine l-a scos din această întunecime sufletească? Cine i-a arătat capătul căii? Duhovnicul său, Sfântul Siluan. Acesta, la vremea lui, trecuse printr-o încercare asemănătoare și, în momentul în care era să se

prăbușească, S-a arătat Hristos cel Înviat din morți: În dreapta ușilor împărătești, în locul Mântuitorului, Îl vede pe Hristos cel viu. Întreaga sa ființă i se umple de lumina harului Sfântului Duh în Care recunoaște pe Domnul. Privea Sa blândă și infinit de bună, irradiind iertare, pace și bucurie, a atras irezistibil întreaga făptură a lui Siluan⁹. Pentru el această experiență a fost convingătoare, ba mai mult, i-a convins și pe alții. Era clar care-i capătul drumului.

Iubiți frați și surori,

A capătul căii ne așteaptă Domnul nostru Iisus Hristos. Sfântul Ioan Teologul, fiind răpit în rai, L-a văzut: Capul Lui și părul Lui erau albe ca lâna și ca zăpada și ochii Lui ca para focului. Picioarele Lui erau asemenea aramei arse în cuptor, iar glasul Lui ca un vuiet de ape multe (Apocalipsă 1, 14-15). Ioan s-a temut, dar Domnul i-a zis: Nu te teme! Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă. Și Cel ce sunt viu. Am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului (Apocalipsă 1, 17-18).

Anul acesta a fost dedicat de către Sfântul Sinod Sfinților Împărați Constantin și Elena, pentru că se împlinesc 1700 de

⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă 2*, EIBMBOR, București, 1978, p. 164.

⁷ †Andrei, Episcopul Alba Iuliei, *Spoovedenie și conștiințe*, Alba Iulia, 1998, p. 131.

⁸ Arhimandritul Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, Sofia, București, 2005, p. 11.

⁹ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejții și iadul smerenței*, Deisis, Sibiu, 1994, p. 15.

ani de când Sfântul Constantin a dat libertate creștinilor prin edictul de la Milano. Or, și Sfântul Împărat Constantin a avut o experiență directă cu Domnul Hristos cel înviat din morți.

Ne spune Eusebiu de Cezareea și Lactanțiu că, în ajunul luptei cu Maxențiu la Podul Vulturului, Constantin a văzut pe cer ziua, în amiaza mare, o Cruce luminoasă, deasupra Soarelui, cu inscripția: în aceasta vei învinge. Noaptea i S-a arătat, în timpul somnului, Iisus Hristos cu semnul Crucii pe care-l văzuse ziua pe cer, cerându-i să-l pună pe steagurile soldaților¹⁰. Steagul acesta se numește labarum și avea pe el monograma lui Hristos. După ce a făcut acest lucru, a ieșit biruitor în luptă.

Icoană contemporană de la Mănăstirea Suroti, Grecia.

Despre Avva Arsenie cel Mare citim în Pateric că atunci când se apropia de capătul căii l-au văzut pe el frații plângând și i-au zis lui: într-adevăr și tu te temi, părinte? Și a zis lor: într-adevăr, frica aceasta de acum cu mine este de când m-am făcut călugăr. Și așa a adormit¹¹.

Un ultim caz al unui părinte care se apropia de capătul căii pe care vi-l relatez este cel al ieromonahului Nicodim Măndiță. Pe lângă faptul că a fost un bun părinte, a fost și un mare misionar. Datorită acestor calități a fost întemnițat de către comuniști. Ieșit din închisoare va face misiune prin mai multe sate din Ardeal. Ajunge în cele din urmă duhovnic la Mănăstirea Agapia. Într-o seară le-a spus maicilor care-l îngrijeau: Maicilor, stați de veghe în noaptea aceasta cu mine, căci dimineață la ora trei plec¹². Maicile, destul de sceptice, au făcut rugăciuni. Când se apropia ora trei dimineața deodată chilia se umple de o puternică lumină și au văzut maicile lângă părintele un Arhieru în veșminte... zicând «Părinte, de acum mergi cu noi!» Iar părintele a spus atât «Doamne, cât Te-am așteptat!»¹³. Și a adormit somnul veșniciei. Era Domnul Hristos.

Acesta e capătul căii omului credincios. De aceea zice Mântuitorul în slujba înmormântării: Cei ce ați umblat pe calea cea strâmtă și cu chinuri, toți care în viață crucea ca jug ați luat și Mie ați urmat cu credință; veniți de luați darurile care am gătit vouă și cumunile cerești¹⁴. Important este să umblăm pe calea cea strâmtă, lăsându-ne povățuiți de cei ce o cunosc.

Mărturisirea de credință a Sfântului Apostol Pavel, când se apropia de capătul căii, este făcută tot în acest spirit: Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit coroana dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea (2 Timotei 4, 7-8).

Iar în canonul Învierii spunem triumfal: Prăznuid omorârea morții, sfărâmarea iadului și începătura altei vieți veșnice; și, săltând, laudăm pe Pricinitorul, Cel unul Binecuvântat, Dumnezeu părinților noștri, și preaslăvit¹⁵.

Dorindu-vă Sărbători pline de lumină și binecuvântate, vă îmbrățișez cu drag și vă zic: Hristos a Înviat!

¹⁰ *Istorie Bisericească Universală I*, EIBMBOR, București, 1987, p. 148.

¹¹ *Pateric*, Alba Iulia, 1990, p. 38.

¹² Ieromonah Petroniu Tănase, *Icoane smerite din Sfânta Ortodoxie românească*, Editura Bizantină, 2002, p. 100.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Molitfelnic*, EIBMBOR, București, 1992, p. 200.

¹⁵ *Slujba Învierii, Reîntregirea*, Alba Iulia, 1997, p. 42.

Tableta lunii mai

**Câteva amintiri espre
părintele Coriolan Buracu**

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

Lărintele Coriolan Buracu a fost una dintre marile personalități ale Văii Almajului din Banatul muntos. Realizările lui se întind în domeniul pastorației, culturii și promovării idealurilor românești. Sunt destul de multe studii și articole care au prezentat activitatea părintelui Coriolan Buracu și, fără îndoială, că altele le vor urma. Eu voi prezenta doar câteva amintiri personale legate de documente păstrate în casa Boldea din Borloveni Vechi și în memoria colectivă a familiei mele.

Părintele Coriolan Buracu a fost nepotul învățătorului Pavel Boldea (1842-1917) din Borloveni Vechi. I-a avut descendenți direcți pe: Pavel Boldea (ulterior protopop și colonel, având o strălucită carieră), pe Grigore, Remus, Călin și Măriuța. Călina s-a măritat în familia Buracu, în Prigor, născându-i pe Coriolan Iosif, Tudosia și Elena. În formarea și educația lui Coriolan Buracu un rol decisiv l-a avut unchiul său, protopopul Pavel Boldea, cel care a luat asupra lui asigurarea școlară pentru nepotul său. Din acea vreme, în casa Boldea, din Borloveni Vechi, se păstrează un schimb de corespondență între unchi și nepot, în vremea când acesta din urmă era la școală, la liceul din Brașov, apoi la cel din Caransebeș. Rezultă că „unchiul” era foarte scrupulos și cerea, cu precizie, socoteala cheltuielilor. Mai rezultă că „nepotul” îi dădea ascultare, chiar dacă se comporta în limita vârstei lui tinere și își îngăduia mici zburdălnicii inerente vârstei. Mai rezultă că, în vremea școlii, Coriolan Buracu, fără să fie eminent, era un student bun și excelent în anume domenii. Era, încă de tânăr, o fire pasională și cu personalitate. Tot protopopul Pavel Boldea, ajuns comandant al canonicilor ortodocși din armata austro-ungară, a facilitat încadrarea părintelui Coriolan Buracu în cadrul aceleiași corp, în vremea Primului Război Mondial.

Tot în casa Boldea sunt păstrate scrisori trimise vărului său, lt. colonelul Romulus Boldea, la Borloveni, în anii '50 ai veacului trecut. Vremea crâncenă a persecuțiilor comuniste când celor doi veri le-a fost dat să treacă prin universul concentraționar bolșevic. În scrisorile sale, cele mai multe trimise din Baia Mare și București, din casa copiilor lui, care-l adăposteau și îngrijeau, părintele Coriolan Buracu scria prudent, dar cu înflăcărare. Scrisorile lui erau îndemn la nădejde în lucrarea cea bună și dreaptă a lui Dumnezeu.

În acest context, în cadrul familiei mele, se povestea cu admirație despre felul în care părintele Coriolan, „uica Coriolan”, cum era numit cu dragoste și respect, a fost ridicat la începutul anilor cincizeci spre a fi trimis la Canalul morții. Secursitul care l-a arestat a avut, totuși, un reflex de umanitate și l-a întrebat: „părinte ați mai fost arestat?”. Răspunsul a venit puternic, fără teamă: „oho, de câte ori”. La Canal, pus în echipa morții, a preoților condamnați la exterminare, părintele Coriolan Buracu a aflat tăria morală să-i încurajeze pe cei dinpreună cu el, în fiecare dimineață, la începerea sclaviei, cu vorbele: „Sus inimile, frați, români!” Dar cea mai emoționată amintire personală o am în legătură cu o carte poștală trimisă de către părintele Coriolan Buracu, la Borloveni, în august 1954.

În acea vreme, bunicul meu, Romulus Boldea, era în surghiun, în domiciliu obligatoriu. Îmi amintesc bine că familia nu credea să vină curând sau, în general, să mai vină. În cartea poștală trimisă și primită, la începutul lui august 1954, părintele Coriolan Buracu scria: „Dragă Romulus, îți scriu la Borloveni căci știu că vei fi acolo mai înainte de Sfânta Maria Mare. Întotdeauna Maica Domnului a apărut casa noastră și pe tine te va aduce acasă acum”. Zece zile mai târziu, în 16 august 1954, Romulus Boldea se întorcea la Borloveni, la casa și familia lui.

**„2013 - Anul omagial al
Sfinților împărați
Constantin și Elena”**

(Teme puse în dezbateri anul acesta, conform programului-cadru elaborat de Cancelaria Sfantului Sinod)

**I. Sfinții împărați Constantin și Elena, promotori ai
libertății religioase**

**1. Starea Imperiului Roman înaintea Edictului de la
Milano (313):**

a) *Criza politică, militară și socială* (divizarea conducerii tetrarhice, luptele interne pentru putere și slăbirea autorității imperiale; războaiele pentru asigurarea stabilității imperiului; diversitatea etnică și culturală a imperiului, cauze ale instabilității societății romane) și *criza religioasă și morală* (confruntarea dintre păgânism și creștinism; influențe ale curentelor filozofico-religioase care au condus la degradarea vieții umane și a familiei);

b) *Persecutarea creștinilor și suferința Bisericii creștine* (cauze, forme de manifestare a persecuției, Biserica din catacombe, martiriul creștinilor - dezvoltarea cultului martirilor) și *manifestări preconstantiniene de toleranță relativă față de creștinism* (Nerva (96-98), Alexandru Sever (225-235), Filip Arabul (244-249), Gallienus (260-268)).

**2. Edictul de la Milano (313) - toleranță și libertate
pentru Biserica creștină:**

a) *Constantin cel Mare (306-337) - convertirea sa la creștinism* (de la păgânism la creștinism; rolul și importanța împărătesei Elena și ale tatălui său Constantius Chlorus, tolerant cu creștinii, la creștinarea lui Constantin cel Mare; arătarea semnului Crucii pe cer, încreștinarea însemnelor militare (scuturi, steaguri) cu monograma creștină, victoria de la Pons Milvius - Podul Vulturului (312); botezul lui Constantin cel Mare;

b) *Edictul de la Milano (313): înțelegerea de la Milano dintre Constantin și Licinius - februarie 313; reinnoirea edictului în Nicomidia - iunie 313* (Eusebiu de Cezareea, Istoria bisericească, 10, V, 1-14; Lactantius, Despre morțile persecutorilor, XLVIII, 2-12); Perspective interconfesionale și istoriografice actuale referitoare la Edictul de la Milano;

c) *Urmările Edictului de la Milano - Carta libertății creștine și a toleranței religioase*: recunoașterea creștinismului ca religie oficială; toleranță religioasă completă într-o lume încă divizată între păgânism și creștinism - apariția conceptului de libertate de conștiință în materie religioasă în lumea greco-romană; restabilirea echilibrului politic și a păcii sociale în imperiu; creșterea autorității împăratului în Apus și Răsărit.

**II. Sfinții împărați Constantin și Elena, susținători ai
Bisericii:**

a) *Politica socială și religioasă a lui Constantin cel Mare și relațiile dintre stat și Biserică*: promovarea în demnități publice a creștinilor cu comportament moral ireproșabil față de supuși; *consacrarea duminicii ca zi obligatorie de repaus în*

imperiu, pentru creștini și păgâni (321); *emiterea de monede cu monograma creștină* (317); *diminuarea rolului vechii capitale* (cedarea palatului imperial de la Lateran către episcopul Romei) și *inaugurarea unei noi capitale și catedrale creștine la Byzantium* (Constantinopol - 11 mai 330), simbol al renașterii și înnoirii religioase și social-politice a Imperiului Roman etc;

b) *Viața bisericească în timpul lui Constantin cel Mare*: *încurajarea Bisericii de a-și organiza sinoade pentru apărarea învățăturii de credință și a unității ei*: Ancira (314); Neocaesarea (314/315); Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325); *prețuirea demnității sacerdotale* prin scutirea clerului de impozite și de a îndeplini funcții cetățenești (municipale) obligatorii; *interzicerea accesului în rândul clerului a celor nedemni* (320, 326); *restituirea către comunitățile creștine a bunurilor confiscate în timpul persecuțiilor* (pământuri, grădini, capele, cimitire) și *sprijinirea acestora de a-și constitui și administra patrimoniul* (averea), în vederea asigurării educației creștine și a ajutorării celor nevoiași; *înflorirea vieții monahale*.

**1. Importanța Sfinților împărați Constantin și Elena
pentru viața și activitatea Bisericii:**

a) *Dezvoltarea vieții liturgice, a artei și arhitecturii creștine*: *mari ctitori de biserici pe întreg cuprinsul imperiului* (Constantinopol, Ierusalim, Antiohia, Tîr, Nicomidia, Trier, Roma, în teritoriile Daciei și Scythiei); *promotori și sprijinitori ai pelerinajului creștin* (pelerinajul împăratului Constantin cel Mare la inaugurarea Bisericii învierii de la Ierusalim, în 335; pelerinajul împărătesei Elena la Ierusalim pentru aflarea cinstului lemn al Sfintei Cruci și înălțarea acesteia de către Episcopul Macarie (14 sept. 326);

b) *Educația și familia creștină: virtuțile creștine ale Sfinților împărați Constantin și Elena* (cumpătarea, milostenia, evlavie, dreptatea față de supuși, iubirea de familie; fidelitatea conjugală, postirea, rugăciunea etc); *educația creștină a copiilor* (Lactantiu va fi educatorul lui Crispus, fiul cel mare al lui Constantin); *cinstirea părinților* (Constantin cel Mare prețuiește pe împărăteasa Elena, prin emiterea unei monede cu chipul acesteia); *sprijinirea Bisericii ca factor de educație creștină* (confectionarea a 50 de codici ai Sfintei Scripturi);

c) *Apărarea demnității umane prin legi și opere de caritate*: *interzicerea luptelor de gladiatori* (325) și *a pedepselor contrare învățăturii creștine* (răstignirea, stigmatizarea, zdrobirea picioarelor); *grija Sfinților împărați Constantin și Elena față de cei nevoiași și încurajarea Bisericii de a proteja și ajuta pe săraci, orfani, bolnavi, văduve*; *încreștinarea legislației* privitoare la căsătorie, celibat, familii fără copii, adulter, avort, interzicerea vinderii copiilor din familiile sărace prin ajutorarea acestora; *sprijinirea femeilor* cu scopul de a se dedica familiei; *ușurarea situației sclavilor* recunoscându-se și clerului dreptul de a-i proclama liberi, în biserică; *îmbunătățirea tratamentului celor din închisori*.

**2. Actualitatea politicii religioase, sociale, legislative și
social-filantropice a Sfinților împărați Constantin și
Elena pentru viața lumii contemporane:**

a) *Libertatea religioasă într-o lume secularizată și laicizată*. *Rolul statului în recunoașterea legislației proprii a Bisericii* (în lume, în Europa și în România);

b) *Omul politic contemporan și creștinismul* (de la indiferentism la mărturie creștină și implicare activă în viața Bisericii);

c) *Sărbătorirea duminicii și a marilor sărbători bisericești* (prilej de renaștere morală și educație religioasă);

d) *Construirea de biserici* (o necesitate liturgică, misionară-pastorală și cultural-educatională în dezvoltarea și viața comunităților creștine urbane și rurale și pentru cele ortodoxe românești din diaspora);

e) *Sprijinirea de către stat a activităților social-filantropice și cultural-educative ale Bisericii* (punerea la dispoziția Bisericii a unor imobile și a altor bunuri);

f) *Restituirea către comunitățile creștine a bunurilor confiscate în timpul regimului comunist* (un act de dreptate istorică și de sprijinire a Bisericii în dezvoltarea propriilor activități social-filantropice, cultural-educative etc);

g) *Cercetarea și valorificarea trecutului istoric al Bisericii* (sprijinul statului pentru susținerea și protejarea monumentelor istorice, de artă și arhitectură creștină).

Învieria Domnului Praznic al Praznicelor. Elementele constitutive ale temei

✎ Marcel Muntean

Marea sărbătoare a creștinătății, Învieria Domnului, a fost prăznuită la Ierusalim încă din perioada apostolică. Primii creștini au devenit părtași prin credință și har la marea bucurie a Mântuitorului prin ridicarea Sa din moarte la viață, unindu-se în rugăciune și Liturghie.

Învieria este denumită în popor și cu numele de Paști, cuvânt regăsit în limba ebraică sub forma de *pesah*, ori din grecescul *pasha* desemnând trecerea. Pentru poporul evreu această trecere constituia sărbătoarea eliberării sale din robia egipteană prin trecerea sa prin Marea Roșie spre țara făgăduinței.

Acest praznic împărătesc a fost stabilit la Primul Sinod Ecumenic de la Niceea din anul 325, în conformitate cu tradiția timpurie, în prima duminică cu lună plină care era după echinocliul de primăvară.

Iconografia creștină a consacrat câteva reprezentări a acestei taine ce fac posibilă înțelegerea noastră și pe care Sfintele Evanghelii nu ne-o descriu. Prima dintre ele este momentul ce precede Învieria cu Trupul a lui Hristos, numită *Pogorârea la Iad* sau *clipele viitoare* acestui mister intitulată *Mironosițele la mormânt*. Alte redactări tematice par să cuprindă un adevărat ciclu pascal și anume: *Venirea Apostolilor Petru și Ioan la mormânt*, *Arătările Mântuitorului* (Mariei Magdalenei și a Ucenicilor lângă lacul Tiberiadei), *Necredința lui Toma*.

Tema iconografică a fost de timpuriu prefigurată în catacombe prin ilustrarea Iesirii Profetului Iona din pântecul chitului. Alături de ea, încă din secolul al III-lea, la Biserica de la Dura Europos se cunoaște și cea a *Arătării îngerului Mironosițelor*.

Prima redactare a *Pogorârii la iad* datează din veacul al VI-lea, fiind întâlnită pe una din coloanele din Bazilica San Marcu de la Veneția¹.

Compoziția icoanei

Ea are în vedere exprimarea transfigurată a Învierii – respectiv a Pogorârii la Iad cu sufletul a Domnului. Tema iconografică cuprinde anumite elemente considerate simbolice, dintre ele menționăm: Iisus ridicându-i din moarte pe Adam și pe Eva, Proorocii Vechiului Testament redați în stânga (David, Solomon, Sfântul Ioan Botezătorul) și Dreptii Vechiului Testament din partea dreaptă (Moise, Noe, Abel), peisajul muntos, lumina divină sugerată de mandorla lui Hristos, iadul, moartea, diavolul, porțile și lacătele sfărâmate.

Mântuitorul Hristos

Iisus stăpânește, prin poziționarea și proporția Sa, centrul compozițional al temei, fiind redat în plin dinamism, dinamism ce simbolizează trei momente distincte: a - *Pogorârea* exprimată într-o formă stilistică a detaliului veșmântului Său ce flutură în sus, fapt ce dă intenția iconarilor de a reda coborârea; b - *Biruința* împotriva iadului e sugerată prin ușile distruse ale Iadului ce stau sub picioarele lui Iisus sub forma literei X. Acest prag este locul de trecere între Hristos și infern; c - *Ridicarea* din iad este elementul fundamental figurat prin brațele energice cu care Mântuitorul îi răpește pe protopărinții noștri din întunericul morții.

Domnul Slavei susține în mâna Sa un *filacter* înfășurat, fragment ce simbolizează propovăduirea Învierii în iad. Când acesta lipsește apare *crucă*, semn al biruinței împotriva vrăj-

mașului și a morții. Crucă nu mai este instrumentul chinurilor și al suferinței, ci semn al învingătorului. *Veșmintele* lui Hristos sunt colorate în nuanțe luminoase de galben sau de aur, simbolizând Dumnezeirea Sa, așa cum le vedem și în icoana Schimbării la Față. *Mandorla* ce înconjoară silueta Domnului exprimă slava divină, ea poate fi redată sub formă de migdală sau prin cele trei cercuri concentrice. *Chipul* lui Mesia este blând, luminos și solemn, iar mâinile și picioarele Sale poartă semnele răstignirii.

Adam și Eva

Părinții întregii omeniri apar bătrâni, ingenunchiați, cu mâinile întinse în semn de implorare, înaintea lui Hristos. Ei sunt fără nimburi și stau ori simeric ori într-o singură parte față de Iisus. În multe cazuri, Adam este imaginat în planul principal, deoarece icoana ne amintește care este deosebirea dintre *Adam cel vechi*, primul om, și *Noul Adam* care este Hristos. Eva are mâinile acoperite de faldurile maforionului, detalii ce desemnează gestul de smerenie, ascultare și respect.

Dreptii Vechiului Testament

În planul secund se disting, în cele două părți ale icoanei, regii și proorocii Vechiului Testament, cei care Îl vestiseră pe Hristos și care Îl recunosc pe Cel pogorât la Iad. *Regele David*, întemeietorul Ierusalimului, este creionat asemenea unui bătrân, purtând coroană și fiind însoțit de fiul său, Solomon. El are brațele îndreptate către Iisus, gest reluat și de Solomon. Regele prooroc Solomon este urmașul lui David, fiind

deseori pomenit în Sfintele Evanghelii datorită înțelepciunii sale. *Sfântul Ioan Botezătorul* apare mai târziu în structura icoanei. Sulul ce îl are în mâinile sale poartă următorul text: *Iată eu L-am văzut și L-am mărturisit*. *Profetul Moise* are capul acoperit de o bonetă frigiană, aidoma profetilor, iar la piept ține *Tablele Legii Vechi*. *Proorocul Noe* este o prefigurare a Domnului, el susține o machetă a arcei sale ce preînchipuie Biserica. Abel este identificat cu imaginea unui tânăr, imberb, având un toiag de păstor în mâna sa – prezența lui pare să se identifice cu prima victimă a nedreptății.

Iadul, diavolul și moartea

Iadul apare întotdeauna sub forma unei guri de peșteri deschise ori asemeni unei prăpastii deschise sub un munte. În interiorul lui se văd: lacătele rupte, porțile sfărâmate, cuie, chei, lanțuri, satan întemnițat, toate fiind în contrast cu bucuria și lumina de deasupra sa.

Răul, tatăl minciunii, ispititorul omenirii este figurat așa cum se remarcă și în frescele de la Voroneț din scena iadului, colorat în negru, purtând coane și coadă lungă.

Imaginea ei nu este întotdeauna prezentă, dar atunci când este pictată ea se metamorfozează sub chipul unui bătrân ce zace sub porțile iadului, având în același timp mâinile și picioarele legate cu o funie, semn că ea a fost omorâtă.

În rare exemple sunt pictați și *îngeri* ce poartă însemnele Patimilor – atunci îi observăm în spațiul celest- ori îngeri ce îl leagă pe diavol în spațiul inferior al icoanei. Aceste detalii nu aparțin Învierii, așa cum este transmisă din izvoarele bizantine, ci sunt adăugiri tardive în iconografia temei.

Elementele de pelsaj și inovații iconografice

Pe cele două laturi paralele ale icoanei sunt munții pictați sub forma unor fragmente de stânci goale, ei ne trimit la simbolismul muntelui ca loc de întâlnire a omului cu Dumnezeu dar și loc al permanentei prezențe a Duhului Sfânt. Munții semnifică cosmosul, lumea văzută și cea nevăzută, lume ce devine martorul bucuriei Învierii Domnului.

Începând din veacul al XVII-lea și chiar mai târziu, sub influența apuseană, au început să pătrundă și în aria răsări-

teană un model străin de tradiția bizantină⁴. Hristos este redat ieșind dintr-un mormânt, ajutat fiind, deseori de un înger. La baza scenei, ostașii sunt pictați în atitudini diverse; unii adormiți, alții treziți de lumina miraculoasă, ori alții luându-o la fugă, îngroziți de miracolul Învierii. Iisus are în mâna Sa un steag fluturând, în vreme ce trupul îi este parțial descoperit.

Trei elemente se impun a fi deslușite și anume: primul se referă la prezența îngerului care nu trebuie reprezentat, deoarece el a dat piatra de la mormânt după Învieria Domnului, atunci când au venit femeile mironosițe, iar cel a de-al doilea este cel legat de steag – simbol profan neduhovnicesc- prezența lui ar fi de preferat să fie înlocuită cu Sfânta Cruce. Al treilea element constituie prezența soldaților cei care au văzut doar îngerul ce a prăvălit piatra și nicidecum pe Hristos ieșind din mormânt (Matei 28, 1-4).

Importanța icoanei Învierii Domnului se reflectă prin Pogorârea la Iad a lui Hristos, Cel Ce prin ridicarea protopărinților Adam și Eva a luat la Sine întreaga umanitate căzută în deznădejde și păcat, transfigurându-o.

Hristos înviat este începutul creației celei noi este cel care ne cuprinde prin Jertfa și Învieria Sa în mod actual, pe noi pe toți, unindu-ne prin tainele Bisericii.

Privind icoana Învierii Sale să încercăm să pătrundem cu credință și smerenia taina ei și să rostim împreună: *Ziua Învierii, să ne bucurăm popoare, Paștile Domnului, Paștile, că de la moarte la viață și de la pământ la cer Hristos, Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce-I cântăm cântare de biruință* (Canonul Învierii, Cântarea I, glas I, Irmos).

⁴ Sorin Dumitrescu, *op. cit.*, p. 258.

Teofan Cretanul, *Pogorârea la iad*, frescă, sec. al XVI-lea, Mănăstirea Stavronichita, Sfântul Munte Athos.

Rromii de la Pata Rât, sprijiniți de Arhiepiscopia Clujului

✎ Grigore Sâmbolan

Mu binecuvântarea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, peste 13 metri cubi de lemne de foc au fost împărțite luni, 1 aprilie, familiilor de rromi care trăiesc în locuințele modulare, construite la Pata Rât de către Primăria Municipiului Cluj-Napoca.

Lemnele, care provin din Protopopiatul Huedin și de la un creștin generos din Gilău, au fost distribuite cu ajutorul Asociației ortodoxe social-misionar-culturale pentru rromi „Sf. Moise Arapul”.

Duminică, 31 martie, voluntari ai Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca, au împărțit copiilor rromi șosete și dulciuri, după cum am aflat de la președintele Asociației „Sf. Moise Arapul”, domnul Crăciun Ioan Lăcătuș: „Familiile care au locuit pe fosta stradă Coastei formează o comunitate cu care lucrăm îndeaproape, ei recunoscându-și identitatea ortodoxă. Activitatea de astăzi (luni, 1 aprilie) a fost posibilă cu implicarea în mod direct a Înaltpreasfințitului Andrei, căruia îi mulțumim. Mare parte a acestor lemne au fost oferite de către protopopiatul Huedin. De asemenea, cu o zi înainte, duminică, am avut o activitate tot în această comunitate, prin care am distribuit copișilor cărți religioase, șosete și dulciuri. Acțiunea a fost realizată cu studenții de la ASCOR Cluj-Napoca, prin contribuția financiară și umană a acestora în mod direct”.

¹ Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călături în lumea icoanei*, trad. Anca Popescu, Ed. Sofia, București, 2003, p. 200.

² Sorin Dumitrescu, *Noi și icoana*, Ed. Anastasia, București, 2010, p. 263.

³ Michel Quenot, *Învieria și icoana*, trad. Pr. Dr. Vasile Răducă, Ed. Christiana, București, 1999, p. 108.

Breviter

Lumea în dangătul de clopot

» Aurel Sasu

In Episcop recent instalat se întoarce, probabil sub puterea exemplului străin, la simplitate și decență. A renunțat la cele două mașini extrem de costisitoare (una, de peste o sută de mii de euro), ajungând la concluzia, bine venită și mai târziu, decât niciodată, că excesul de confort nu face parte din predica mărinimiei și a smereniei. Omul pare sincer și n-ar fi exclus altii să-i calce pe urmă. N-am înțeles însă de ce a renunțat la ridicarea clopotniței cu 12 clopote, scoase, în acest neașteptat avânt al echității, la vânzare. Poluare fonică, decide înaltul ierarh! Ei bine, când este vorba de trăiri monumentale și de efortul ieșirii din mediocritate, din locul comun și din umilișta gestului de anonimitate asumată, civilizația nu se mai poate face prin apologia cojii de pâine. Ci a efortului peste puierile unei generații și a utopiei, lăsând în urmă eventualele inadaptabilități comunitare! Există biserici cu 12 clopote (sau mai multe) în Anglia, Germania, Australia sau Rusia. Ele sunt vocea lui Dumnezeu. De ce să renunțăm la ele? Acolo se organizează festivaluri internaționale, se dau lecții de îndemănare și se face școală în pridvorul muzical al cerului deschis. Văd în gestul Episcopului un pericol discret ascuns în discursul teologic recent, împins, din rațiuni îngust-didactice, spre argumentele căderii (nimicnicia, neputința, păcatul, trândăvia sufletului, dobitocirea gândului etc.) și nu spre cele ale înălțării (extazul, bucuria necenzurată, emoția înlăcrimată etc.). Parcă nu mai știm vorbi omului în cuvintele simple ale incertitudinilor sale, ale iluziilor și ale dialogului său empatic cu Dumnezeu. Coborâm prea des la cearta mărunță, la morala de catedră și la falsa erudiție pentru a exprima lucruri simple, cu subiect și predicat. Cu bricolaje de texte, inteligente sau nu, într-un secol al comunicării fracturate și utilitare, riscăm să ieșim din contextul unei generații huliganice (Mircea Eliade), prin excesul de încredere în adevărul propriu. Să lăsăm, prin urmare clopotelor să ne vorbească în graiul lor despre acest greu încercat secol al tăcerilor culpabile.

**Botezul copiilor romi
oficiat de ÎPS Andrei**

» Alexandra Andereș

IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a botezat sâmbătă, 20 Aprilie 2013, un număr de 24 de copii de etnie romă de la Pata Rât. Slujba a avut loc la Biserica nouă, cu hramul „Soborul Sfinților Apostoli”, din cartierul clujean Someșeni. Înaltpreasfinția Sa a oficiat Taina Botezului alături de un sobor de preoți și diaconi începând cu ora 10:00. Copii botezați, cu vârste cuprinse între 8 și 16 ani, locuiesc în colonia de la Pata Rât. La această acțiune au participat 24 de familii din cartierul clujean, care le sunt alături copiilor în calitate de nași. Aceștia, împreună cu părintele paroh Ioan Roman, le-au oferit copiilor încreștinați îmbrăcăminte și cadouri. La rândul său, Mitropolitul Andrei le-a dăruit cărți și icoane și le-a adresat celor prezenți sfaturi părintești despre cum trebuie să își trăiască viața un creștin. ÎPS Andrei le-a vorbit credincioșilor prezenți despre Taina încreștinării, la care au participat și cei 24 de copii: „Copilașii noștri, astăzi, când s-au botezat, au murit cu Domnul Iisus Hristos, și când au ieșit din apă, au înviat cu Domnul Iisus Hristos. Sf. Pavel ne încredințează de un lucru, zicând așa: «Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați îmbrăcat». Acum, ei sunt făpturi noi, curate, sfinte. Dacă ar rămâne în această stare toată viața, ar deveni sfinți. Din păcate, pe parcursul vieții noastre mai și păcătuim. Nu rămânem în starea asta, dar și pentru noi, cei mari, Dumnezeu a lăsat o modalitate de a ne purifica și de a fi ca la botez, adică ne-a lăsat Dumnezeu spovedania”.

Această lucrare a Bisericii face parte dintr-un proiect mai amplu demarat de Arhiepiscopia Clujului și parohia ortodoxă Someșeni în urmă cu câțiva ani. Proiectul misionar-social vizează implicarea activă a Bisericii în îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunității de romi de la Pata Rât.

**Duhul suflă unde voiește.
O perspectivă eclezială**

» Nicodim Codreanu

Incercarea apropierei de această temă a fost suscitată de un mesaj, vădit cultural și declarat crez personal, dar cu recurență în diferite medii ideatice, chiar în cel teologic-ecumenist, care totuși își reclamează un loc și un sens, chiar dacă nu în ordinea *credo*-ului bisericesc.

Calitatea, tăria unui text sau al unui discurs se măsoară și în aceea că ridică probleme reale, serioase, fundamentale, vitale și mai ales de nișă, de interstițiu, la „despărțitura sufletului și duhului” (*Evr 4, 12*). Fără intenții polemic critice¹, cu gestul de neprefăcută reverență cuvenit autorului, textul pe care îl presupunem ca bază germinativă, preambul, afirmă: „Știu că cititorul riguros confesional va fi scandalizat de asemenea asocieri. Nu reușesc să cred că Duhul Sfânt e o achiziție etanșă, rechiziționată definitiv de o comunitate sau alta. Cred, dimpotrivă, că «vântul (*pneuma*) suflă unde vrea și tu îi auzi glasul, dar nu știi de unde vine și nici unde se duce. Așa este și cu tot cel ce e născut din Duhul» (*In 3, 8*). Asta nu înseamnă evident că poți merge *simultan* pe toate căile”². Decupând prima și ultima propoziție ne propunem să depleim, să deschidem evantaiul de nuanțe semantice și logice întâlnit în experiența vieții Bisericii, să depistăm dacă logica binomică adevărat-fals din enunțul amintit poate fi aplicată univoc sensului Tradiției. Ne paște oare riscul citirii într-un relativism generalizat, al echivocului, a decanonizării axiologice, al sincretismului confesional-religios, ne putem detașa de orice criteriu de conștiință dogmatică și de reflecția-mărturie în viața sfinților Bisericii?

În argumentația citată mai sus întâlnim o anume logică a construcției. Afirmatia personală din prima parte este întărită de citatul biblic care consonează cu ideea de ansamblu a textului și o întărește, dar care este susținută secundar, mai degrabă colateral, de logica (con)textului scripturistic³.

Atributele Duhului emană din text: suveranitatea absolută, libertatea de a sufla unde voiește și imponderabilitatea, caracterul eteric, imposibilitatea r(d)etenției. Suntem de acord că ele vizează creația, se manifestă față de ea. Duhul nu poate fi condiționat negativ, constrâns, supus de lume, însă inclusiv în acest plan Duhul se autodetermină după un program descoperit omului, Revelația, intervenția Sa nefiind aleatorie, armonizându-se cu întreaga Sfântă Treime. În planul Sfintei Treimi o suveranitate absolută sau autonomie a Duhului față de Fiul sau față de Tatăl, ar apărea ca o contradicție. Biserica vorbește de o unitate de voință, bazată pe ceea ce teologia sistematică numește perihoreză și apropiere. Duhul nu numai că împlinește, reprezintă și împărtășește voia Fiului și a Tatălui, ci chiar pe Fiul și pe Tatăl. Duhul care nu împărtășește pe Hristos recognoscibil în Sfânta Scriptură și Tradiția Bisericii nu e Duhul lui Hristos, ci un duh căzut, potrivit. Întotdeauna în procesul istoric, lucrarea este comună și complementară⁴, doar că una dintre Persoane apare în prim plan. Duhul este întotdeauna Duhul Fiului

¹ Critica unei lucrări nu se poate face în baza notelor de subsol.² Andrei Pleșu, *Parabolele lui Iisus, Adevărul ca poveste*, Ed. Humanitas, București, 2012, nota I, p. 238.³ În prim plan este explicația Mântuitorului referitoare la nașterea din nou, din apă și din Duh. Vântul cu mișcarea lui simțită reprezintă o metaforă a dificultății, subțiririi de sesizare palpabilă a celor duhovnicești. „Iar aceea, adică «unde voiește suflă» o zice nu ca și cum Vântul este voitor și are voință, ci precum am zis, voind să arate stăpânirea cea neoprită și mișcarea ce este la dânsul din fire. Deci dacă pe Vântul, adică pe duhul acesta ce este supus simțirii nu-l știi, cum, și de unde se află, cum pe cea de la Dumnezeiescul Duh a doua naștere o isco-dești?” (n.n. adresare fariseului Nicodim), Sfântul TEOFILACT, *Comentariu la evanghelia de la Ioan*, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1998, p. 75.⁴ DUMITRU STĂNILOAE, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2005, p. 82.

- Chipul Tatălui (*II Cor 4, 4*). Duhul pregătește istoric întruparea Fiului, Fiul vine și pregătește Pogorârea Duhului (n.b. o lucrare văzută care delimitează-desemnează nucleul Bisericii, semnul văzut al limbilor de foc vădește comunitatea purtătoare de Duh) pentru ca împreună să împlinească voia Tatălui și să îl facă cunoscut pe Tată.

Înțelegerea noastră va fi mult ușurată de o distincție esențială, adesea ocultată chiar și în exprimarea bisericească⁵, cea între persoana Duhului Sfânt și harul dumnezeiesc ca modul propriu de lucrare a Duhului Sfânt. Duhul împărtășește „energia necreată izvorâtă din ființa dumnezeiască... făcându-l pe om capabil de conlucrarea lui cu Duhul Sfânt”⁶. Harul nu împărtășește Persoana direct din primul moment al cercetării și în chip absolut. Cheia de boltă a cugetării o reprezintă lucrarea treptată, gradată, ascendentă a harului. În Biserica întâlnim experiența unui har premergător convertirii, al harului Botezului, al harului sau darurilor Sfântului Mir, al darurilor-harismelor personale dobândite în timp ca statornicie în har în scopul zidirii trupului lui Hristos. Părinții Bisericii și tratatele de mistică împart experiența harului în trei perioade⁷ sau trei trepte⁸. Aceste delimitări se referă la aceeași unică lucrare-energie-har, dar în același timp la o creștere din har în har, la vârste ale vieții duhovnicești (Paul Evdokimov), la epectază. Chiar îngerii și Sfinții sunt într-o ierarhie cerească de lumină, Maica Domnului fiind mai presus de heruvimi și serafimi, având desăvârșirea harului. („Bucură-te ceea ce ești plină de har!” *Lc 1, 28*). Părinții Bisericii dau adesea mărturie despre faptul că Dumnezeu dăruiește și cheamă la sine printr-un har incipient pe absolut orice om, fără nici o deosebire. Însă cu atât mai multă acribie insistă asupra dinamicii păstrării și înaintării în acest har, un meșteșug extrem

de laborios⁹, dând naștere (ca practică și fenomen istoric) filocaliei, cultura vie a tradiției ascetice, o cultură a dobândirii, păstrării și sporirii harului¹⁰. În perspectiva maximală a desăvârșirii harului, gnoza creștină nu poate fi întâlnită ca o experiență paralelă, spontană, insolită, cu elemente contrare unității organice și perene experienței sfinților, ci se validează în Tradiție ca „viața Sfinților Duh în Biserică”¹¹.

Comunitatea eclezială nu are pretenția de a-și propune reținerea în exclusivitate a harului, pe care să-l dețină ca un depozitar. Preocuparea de căpătâi e nevoia, grija permeabilității. Cu cât exigența asumării vieții în harul Duhului e mai puternică, cu atât dragostea e mai adevărată și mai cuprinzătoare universal și personală. Împărțându-se din harul atotcuprinzătoarei iubiri a lui Hristos, nu pleacă nicidecum de la premisele exterioare ale unei corectitudini politice aplicate planului lui Dumnezeu față de lume. Este uimitor cazul Sfântului Siluan, autentic ecumenist prin dragostea sa față de întreaga lume¹², dar concomitent integral doctrinar și unul dintre cei mai exigenți nevoitori ai Bisericii.

⁵ Observăm pe de o parte în istoria Bisericii o evoluție continuă în epurarea și nuanțarea limbajului teologic, a acurateții termenilor, ca urmare a rafinamentului și maturizării gândirii umane. În zona teologiei Duhului acest demers este cu atât mai anevoios cu cât marele trăitor trebuie să se întâlnească în aceeași persoană cu marele gânditor, intelectualul. Un strălucit exemplu în acest sens este Starețul Sofronie Saharov care explicitează bogăția inepuizabilă, la care se adaugă în aceeași măsură a sa proprie, a Sfântului Siluan Athonitul, teologul Duhului din secolul XX.⁶ DUMITRU STĂNILOAE, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 312.⁷ SOFRONIE SAHAROV, *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul, scrisse de ucenicul său, arhimanștrul Sofronie*, Ed. Deisis, Sibiu, p. 205.⁸ Purificare, iluminare, unire, cf. НИКОЛАЙ ГРИГОРИЙ, *Sfintenia, Împlinirea ierarhului*, Curs de teologie mistică, Ed. Trinitas, Iași, 1993, pp. 85-128.⁹ Cf. SOFRONIE SAHAROV, *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul, scrisse de ucenicul său, arhimanștrul Sofronie*, Ed. Deisis, Sibiu, pp. 205-206.¹⁰ „Dar oricât de mare ar fi întâiul dar al harului, câtă vreme el n-a fost însușit, omul rămâne expus fluctuațiilor și chiar căderilor”, *ibidem*, pp. 205.¹¹ „Problema de a ști cum anume dobândim harul, cum îl păstrăm, din ce cauze îl pierdem și de ce părește sufletul a devenit problema fundamentală și cea mai importantă a întregii sale vieți”, afirmă ucenicul Sofronie Saharov despre Sfântul Siluan Athonitul, *ibidem*, p. 40.¹² VLADIMIR LOSSKY, „Tradiție și tradiții”, în LEONID USPENSKY, VLADIMIR LOSSKY, *Călătorii în lumea icoanei*, Ed. Sofia, București, 2003, p. 14.¹³ „Dumnezeu îi va pedepsi pe toți ateii, care vor arde în focul cel veșnic, (n.n. îi spune un pustiuc) Vizibil chinuit, starețul Siluan i-a răspuns: Ei bine! Spune-mi, zogu-te, dacă ajungi în rai și de acolo poți vedea cum arde cineva în focul iadului, vei putea fi în pace?”, *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul*,..., p. 49.

Module de formare pentru tinerii liceeni clujești

Andreea Păgășan

Larohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu în parteneriat cu catedra de religie de la liceul Onisifor Ghibu din Cluj-Napoca organizează cinci întâlniri dedicate elevilor de liceu. Aceste module de formare sunt realizate într-o manieră interactivă, prin aplicarea unor metode și tehnici didactice moderne, ce urmăresc dezvoltarea inteligenței emoționale la elevii de liceu. Potrivit preotului Dorel Gălan, coordonatorul acestui proiect, demersul a pornit de la constatarea că inteligența logică, rațională are până la urmă o anumită limitare, de la o anumită vârstă ea nu mai poate fi dezvoltată. La fel de adevărat este că pentru a avea succes în viață nu e suficient să ai cunoștințe de specialitate într-un anumit domeniu, ci este nevoie în egală măsură de competențe emoționale. Inteligența emoțională înseamnă să îți cunoști și să îți gestionezi propriile emoții. Tocmai de aceea este important pentru dezvoltarea întregului sistem al ființei umane, pe lângă rațiune, pe lângă ceea ce primesc la școală, să-i ajutăm pe tinerii noștri să inițieze și să dezvolte și anumite abilități în ceea ce privește inteligența emoțională, cum ar fi flexibilitatea, autocunoașterea, autocontrolul sau abilitățile de comunicare. Prima întâlnire a avut loc marți, 17 aprilie, de la ora 14 în biserica parohială și a fost focalizată pe unul dintre cele mai importante aspecte ale vieții și anume comunicarea. În cadrul acestui modul s-a încercat dărâmarea unor mituri legate de ceea ce înseamnă a fi un bun comunicator. În general un bun comunicator este socotit cel care vorbește, se exprimă frumos și este deschis și sociabil. Este adevărat, însă unilateral, pentru că o persoană cu abilități de comunicare este pusă nu doar în situația de a fi emițător, ci și în postura de receptor. Din acest punct de vedere un bun comunicator este necesar să își dezvolte abilități de ascultare activă și empatică. Astfel elevii împreună cu preoții și profesorii de religie au încercat în această primă întâlnire să identifice barierele care stau în calea comunicării, cum ar fi: barierele fizice, barierele lingvistice, dar mai ales bariera prejudecăților, pentru că prejudecățile și presupunerile pe care le au și le fac anumite persoane pot să se constituie ca cea mai mare piedică în calea unei comunicări funcționale. De asemenea participanții au putut identifica tipurile de comunicare și au înțeles cât de important este ca pe lângă ceea ce spui, să fie atenți la modul în care o spun și anume comunicarea para-verbală, dar și aspecte ale comunicării nonverbale. Nu în ultimul rând primul modul de formare s-a focalizat și pe comunicarea afectivă și anume elevii au fost învățați să își exprime punctul de vedere, mai ales că societatea are nevoie de oameni care să aibă curajul unei opinii, a unei atitudini, însă într-o formă afectivă adică non-conflictuală. La sfârșitul întâlnirii organizatorii au realizat o analiză generală a nevoilor de formare spirituală a tinerilor în care au fost provocați să își exprime așteptările pe care ei, generația tânără, le au de la noi, de la Biserică și mai ales de la slujitorii Bisericii, pentru că până la urmă scopul nostru este ca prin astfel de acțiuni să venim cu soluții și cu programe care să satisfacă nevoile generațiilor pe care le păstoriim.

Olimpiada Națională de Religie la Cluj-Napoca

Alexandra Andereș, Andreea Păgășan

Luni după masă, 1 aprilie, a debutat la Cluj-Napoca Olimpiada națională de religie. Deschiderea festivă a avut loc de la ora 16, în Catedrala Mitropolitană, prilej cu care cei aproximativ 250 de elevi participanți din toate județele țării, alături de profesorii lor, au luat parte la o slujbă de Te-deum săvârșită de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. A doua zi, de la ora 10 a început rezolvarea subiectelor emise pentru disciplina Religie de către Ministerul Educației Naționale.

Mesajul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat participanților la ediția a V-a a Olimpiadei Naționale de Religie, organizată de Ministerul Educației Naționale în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Cluj și cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj Napoca, 1-5 aprilie 2013:

Olimpiada Națională de Religie: prilej de cunoaștere și de aprofundare a Cuvântului lui Dumnezeu

Olimpiada Națională de Religie a ajuns astăzi la cea de-a V-a ediție, fiind organizată de Ministerul Educației Naționale în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Cluj și cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Este un prilej de bucurie pentru Biserică și pentru Școală, deoarece demersurile făcute de Patriarhia Română către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, în anul 2008, s-au concretizat în desfășurarea neîntreruptă a primelor cinci ediții ale olimpiadei.

Într-o lume marcată de individualism agresiv și relativism moral, copiii și tinerii participanți în diferitele etape ale Olimpiadei de Religie au ales să nu se potrivească acestui veac, ci să se schimbe prin înnoirea minții (Romani 12, 2), pentru a fi sarea pământului și lumina lumii (Matei 5, 13-14). Participarea lor la acest concurs arată că educația religioasă din școli continuă să rodească, promovând cunoașterea lui Dumnezeu, a omului, a cosmosului, a valorilor morale creștine, precum: prietenia, dragostea, pacea, dreptatea, înțelegerea, responsabilitatea, solidaritatea și cooperarea între semeni, ca principii de bază ale credinței creștine.

Educația religioasă, realizată în Biserică și în Școală, reprezintă o șansă care se oferă fiecărui elev, de cunoaștere și de aprofundare a Cuvântului lui Dumnezeu. Predarea religiei în școală are valențe educaționale deosebite, reducând efectele negative ale crizei contemporane de identitate și de orientare, propunând modele viabile de bunățate și sfințenie și oferind copiilor și tinerilor repere în viața de familie și în societate.

Felicităm pe toți elevii care au participat în diferitele etape ale Olimpiadei Naționale de Religie. Mulțumim celor care, cu responsabilitate și dragoste jertfelnică s-au implicat în organizarea acestei ediții a Olimpiadei de Religie, aducând împreună copii și tineri din diferite zone ale țării, cu scopul apropierii de părinți, de școală, de semeni și mai ales de Dumnezeu.

Ne rugăm Preasfintei Treimi să vă dăruiască tuturor multă lumină, bucurie și sporire duhovnicească: „Creșteți în har și în cunoașterea Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos” (2 Petru 3, 18).

Cu aleasă prețuire și părintească binecuvântare,

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Competiția a fost găzduită de Colegiul Tehnic Energetic din Municipiul Cluj-Napoca. Prezent alături de elevi a fost conferențiarul universitar Vasile Timiș, șeful comisiei naționale de evaluare. În următoarele zile, tinerii olimpici au avut parte de mai multe activități extrașcolare, iar miercuri a figurat în program și un pelerinaj la Mănăstirea Nica.

Premierea câștigătorilor

Elevii participanți la Olimpiada Națională de Religie, desfășurată în acest an la Cluj-Napoca au fost premiați vineri, 5 aprilie. Festivitatea a avut loc de la ora 10 în cartierul clujean Gheorgheni, la Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”. În prezența celor aproximativ 250 de elevi participanți la faza națională a Olimpiadei de Religie, împreună cu profesorii lor îndrumători, au luat parte la acest moment festiv: ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, însoțit de Consilierul cultural al Arhiepiscopiei, pr. Bogdan Ivanov, reprezentanții Facultății de Teologie Ortodoxă și ai Seminarului Ortodox din Cluj-Napoca, precum și reprezentanți ai Ministerului Educației și ai Inspectoratului Școlar Județean Cluj.

În deschiderea evenimentului, ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a dat citire mesajului transmis de Preafericitul Patriarh Daniel. Apoi, Inspectorul Școlar General adjunct al județului Cluj, doamna profesoară Mariana Pop, i-a felicitat pe elevii participanți și le-a urat multe împliniri pe mai departe: „Felicit echipa care a organizat această Olimpiadă și vă felicit pe toți cei care ați participat la Olimpiadă, fie că ați câștigat sau nu. Sper că Clujul v-a oferit amintiri plăcute. Eu știu că atunci când educăm un om sau un copil, o facem în primul rând pentru binele și fericirea lui. Vă doresc din suflet să fiți fericiți și dumneavoastră, profesorii dumneavoastră, părinții dumneavoastră, și să vă împliniți mai departe ca elevi sau studenți, oriunde veți fi”.

La rândul său, Președintele comisiei de evaluare în cadrul Olimpiadei Naționale de Religie, prof. univ. dr. Vasile Timiș a precizat că s-a observat de la an la an o creștere a responsa-

bilizării elevilor și a profesorilor de Religie: „Finalul este marcat prin festivitatea de premiere, aceasta constituindu-se și într-un bilanț. Ce am constatat împreună cu colegii mei, membrii în comisia centrală de evaluare, a fost o creștere graduală, de la an la an, a profunzimii și a responsabilizării din partea elevilor și a profesorilor deopotrivă. Cu alte cuvinte, lucrările sunt foarte, foarte bune. Pot să fie publicate pasaje din ele și, poate, în timp, lucrul acesta se va întâmpla. Iată, ca dovadă, pe lângă premiile oferite de către Ministerul Educației, am decis, Comisia Centrală și cu susținerea financiară a Mitropoliei Clujului, a Înaltpreasfințitului Andrei, acordarea unor premii speciale, care i-au răsplătit pe elevi și, evident, eforturile lor, dar care sunt, în egală măsură, o formă de a-i răsplăti și pe profesorii care i-au pregătit”.

După terminarea discursurilor oficiale a urmat un moment artistic susținut de doi elevi ai Liceului de Muzică Sigismund Toduța din Cluj-Napoca. Au fost decernate apoi diplome și premii din partea Ministerului Educației, tuturor elevilor care au obținut rezultate deosebite la această competiție. Premii speciale au fost oferite și din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj și a Seminarului Teologic. La final ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a premiat din partea Mitropoliei Clujului performanța elevilor și dedicația profesorilor de Religie.

„Profesorul de Religie” este prima pagină dedicată exclusiv cadrelor didactice din Școlile și Liceele Județelor Cluj și Bistrița-Năsăud. În ea se reflectă activitățile, proiectele și preocupările științifice ale profesorilor de religie. Așteptăm articolele dumneavoastră la adresa revista@renasterea-cluj.ro sau liviividican@yahoo.com.

Ierarhia bisericească. Reflecții privind canonicitatea ei

✎ Cătălin Varga

Idată cu ivirea Bisericii din Ierusalim, ierarhia bisericească prezentă în forma celor trei trepte (episcop-preot-diacon) era deja completată,¹ nu au existat numirile treptelor în forma cunoscută de noi astăzi, însă funcțiile lor au existat încă de la început. Creșterea uimitoare a comunității creștine i-a determinat pe Apostoli să aleagă șapte bărbați elini plini de Duhul Sfânt și de credință (Fapte 6, 3-7) care să slujească nevoilor Bisericii, cultului creștin cât și în sprijinirea apostolilor. Treapta preoției (τοὺς πρεσβυτέρους² τῆς ἐκκλησίας) din Fapte 20, 17 unde πρεσβύτερος cu înțelesul de căpetenie sau mai marii poporului (la plural οἱ πρεσβύτεροι), desemna bătrânii sau conducătorii unui sat, sau chiar al unui stat dacă amintim despre γερονσία Spartei sau a Izraelului.³ Iar în timpul activității publice a Mântuitorului οἱ πρεσβύτεροι făceau parte din componenta Sinedriului, alături de arhierii și cărturari (Matei 26, 21; Marcu 8, 31; Luca 9, 22).

Despre existența acestui cuvânt în cercurile creștinești, se crede că n-a fost nimic mai mult decât un împrumut din terminologia iudaică. Alte indicații nou-testamentare arată că acești preoți apar deodată și cu sarcini de administratori ai bunurilor obștei (Fapte 11, 30) dar și ai sfințelor taine ale Bisericii. Ei evanghelizau și botezau, ceea ce numai persoanele bisericești cu hirotonie validă puteau face, amintește Pr. I. Mircea. În cadrul Sinodului de la Ierusalim (Fapte 15), termenul de presbiterus îngloba întreaga ierarhie bisericească prezentă, deoarece încă nu se precizaseră termenii ierarhiei, treptele ierarhice confundându-se între ele. Sfântul Ioan Gură de Aur în comentariul său asupra cărții Faptelor Apostolilor, amintește faptul că în Biserica primară existau însușirile de rigoare adiacente fiecărei trepte ierarhice, însă nu și numirile lor în forma în care le cunoaștem noi astăzi.⁴

Termenii întâlniți în Noul Testament pentru desemnarea ierarhiei sunt imprecizi: cuvinte ca presbiter și episcop pot da naștere unor confuzii pripite. Ei n-au fost întrebuințați distinct unul de altul, dar aceasta nu înseamnă că n-au fost diferențiați din punct de vedere al serviciului cultic. Întărim ideea prin expunerea altor exemple nou-testamentare care vin să sprijinească această cutumă: Fapte 20, 18 arată categoric diferența dintre πρεσβύτεροι și ἐπισκόπους prin formula de adresare distinctă a marelui Apostol. În alt loc I Timotei 3, 2: („se cuvine episcopului [ἐπίσκοπον] să fie...”) așezat în continuarea capitolului lângă 3, 8: („diaconii [διακόνους] de asemenea...”) exprimă același adevăr. Alt exemplu, este cel din Filipeni 1, 1 unde Sfântul Pavel salută întreaga comunitate amintind despre episcopi respectiv diaconi. Mai mult decât atât, în I Petru 5, 1 respectiv II-III Ioan, Sfinții Apostoli Petru și Ioan, se numesc pe ei înșiși presbiteri [πρεσβυτέρους] – fapt ce-ar complica și mai mult situația, dacă nu am opera pe text cu distincția amintită.

Nicolae Ciudin⁵ vede încă de la Pogorârea Duhului infiriparea ierarhiei bisericești, el surprinde momentul astfel: Însă

consacrarea lor definitivă la apostolie s-a făcut la Pogorârea Sfântului Duh, sub forma limbilor de foc, care s-au așezat peste fiecare din ei (Fapte 2, 3). Aici e momentul când se pun bazele ierarhiei bisericești care avea să se dezvolte mai târziu, așa cum există astăzi. Însuși Hristos investind cu putere spirituală Biserica Sa, a făcut ca ea să treacă de la Apostoli la succesorii lor, și astfel neîntrerupt mai departe până la sfârșitul lumii. În Ioan 14, 16 promisiunea hristică atestă întocmai acest adevăr al transmiterii harului apostolic, iar ca o notă corolară, reiterăm amprenta canonică a ierarhiei pe filonul a 4 exemple nou-testamentare:

1. Primul capitol al Faptelor expune alegerea lui Matia în detrimentul lui Iosif zis și Iustus⁶ de către sfinții Apostoli, pentru a întregi locul lăsat gol de trădarea lui Iuda.

2. Alegerea celor 7 (μαρτυροῦμένων ἐπτά) din Fapte 6, 3: prin care Apostolii au cerut mulțimii să le prezinte un număr simbolic de bărbați cucerici și vrednici chemării diaconiei, au fost instituți în treapta diaconiei. Instituirea diaconilor prin punerea mâinilor de către Sfinții Apostoli, a constituit primul pas în această direcție de ramificare a treptelor ierarhice.⁷

3. Următoarea treaptă este cea a presbiterilor – o demnitate bisericească intermediară, care ajutau Apostolii în cărmuirea Bisericii Universale (Fapte 15) și care luau parte la dezbateri împreună cu ei, cum este cazul Sinodului din Ierusalim (aprox. 49-50 d.Hr.).

4. Fapte 12, 17; 21, 18 îl evidenciază pe Iacov, fratele Domnului, ocupând un loc central în comunitatea de la Ierusalim. Este recunoscut drept conducătorul spiritual al Bisericii de aici, cu alte cuvinte Iacov este deținătorul ultimei trepte ierarhice, episcopul Bisericii mame. Cu altă ocazie, Sfântul Pavel în apologia apostolatului său din Galateni 1, 19 îl amintește pe Iacov stâlp al Bisericii din Ierusalim. Tot aceleași structuri organizatorice sunt întâlnite și în Biserica creștină din Antiohia⁸.

✎ Ioan St. Lazăr

¹ Despre acest Iustus nu cunoaștem foarte multe detalii, el este prezent în paginile nou-testamentare de două ori (Fapte 18, 7 și în Epistola Sf. Pavel către Coloseni 4, 11), unde textul ni-l înfățișează drept un creștin din Corint prieten apropiat al marelui Apostol Pavel, gazda sa în timpul cât acesta a poposit în Corint. Vezi JOSEPH HENRY TRAYER, *A Greek-English Lexicon of the New Testament*, p. 302.

² NICOLAE CIUDIN, *op. cit.*, pp. 200-201.

³ În ceea ce-i privește pe harismatici, aceștia nu sunt fețe bisericești hirotonite prin punerea mâinilor (I Timotei 4, 14), ci creștini de rând care se deosebesc prin darurile supranaturale ale Duhului, investiți cu slujba cuvântului. Acestea fiind excepționale și cu scopul clar de a întări Biserica la începuturile ei, pe măsura dezvoltării creștinismului au dispărut, tocmai fiindcă harismele aparțineau unei stări trecătoare, fiindcă în parte cunoaștem și în parte proorocim (I Corinteni 13, 9). În I Corinteni 3, 28 Sfântul Pavel enumeră o serie de harisme dintre care subliniază doar 3 ca importante capitală: „mai întâi apostoli, al doilea profeți, al treilea pe învățători. Pr. Tofană înțelege nu doar faptul că prezența harismelor în Biserica primară coroboră o necesitate, ci el pune preț pe măsura în care aceste daruri își implineau sau nu rostul lor. De aceea, spune el, Apostolul Pavel nu considera că încetarea lor în Biserica, pun piedică zidirii trupului lui Hristos (I Cor. 14, 28; I Cor. 1, 7). Vezi STELIAN TOFANĂ, „Harisma „vorbirii în limbi”, prezentă încă în Biserica? O perspectivă paulină”, *Studia Orthodoxa* 1/2013, p. 28.

Anii de formație – „Urcuș spre Stea” (III)

✎ Ioan St. Lazăr

Gherman: – Când ești în fundul prăpastiei, să nu disperzi; când ești în vârf, să nu ametești, o maximă a lui Bartolomeu Valeriu Anania, va fi fost însălată poate chiar în munți...

Ioan: – Se vede treaba că încă de atunci l-a iubit Cel de Sus și, dacă, mai departe, a trecut prin scylele și caribdele vieții, scăpând de ele și ajungând și ierarh, cred că Dumnezeu l-a ales de mult și a avut un plan cu dânsul!...

Gh.: – Despre toate, la vremea lor. Deocamdată, ca un preambul la „anii de formație” ai lui Bartolomeu Valeriu Anania, să-l evocăm pe Adrian Marino. Poate inspirat din Nicolai Hartmann (cu teoria straturilor) el este, în *Introducere în critica literară*, autor al unei viziuni structuraliste asupra operei. Aceasta cuprinde: substructura (ceea ce ține de Autor), structura (ceea ce ține de articulațiile Operei) și suprastructura (ceea ce ține de recepția Cititorilor); o viziune relațională (Autor – Operă – Cititor), corespondentă cu relația esențială din teoria comunicării: Emițător – Mesaj – Receptor.

L.: – În substructură – care ne interesează, mai întâi, pe acest prim traseu –, Adrian Marino identifică patru straturi / sau niveluri / sau paliere în care se configurează treptat personalitatea unui autor: stratul antropologic, stratul biografic, stratul socio-cultural și istoric, recte contextul epocii în care el trăiește, precum și stratul proiectelor sale, care îi pre-conturează opera.

Gh.: – Am aplicat la Marin Preda această „stratificare” interioară a formării personalității Autorului și rezultatele au fost semnificative; dintre straturi, cel mai interesant a fost cel al proiectelor, perceput nu atât din mărturiile lui Preda, cât mai ales din urmărirea temelor și eroilor operei sale; temele mi s-au părut că se reduc la una: lupta omului cu un context istoric nefavorabil, iar eroii mi-au apărut ca multiplicare (particularizantă, desigur) a unuia singur: Toader Călărășu, tatăl lui Preda, proiectat în personajul Ilie Moromete și apoi în ceilalți: Nicolae Moromete, Călin Surupăceanu, Victor Petrin, fiecare în felul său, în mediul social propriu. De unde și moromețianismul operei – ca proiect esențial.

L.: – În cazul scriitorului Valeriu Anania, un singur proiect esențial, desigur, nu a fost. Să ne apropiem, însă, de primul strat, de locul și vremea nașterii și copilăriei sale. La orizont, avem Vâlcea...

(Fragment din vol. *Tânărul Anania. „Îngerul cu barbă”, în curs de editare*)

Lansarea cărții ÎPS Andrei, la Târgul Gaudeamus

✎ Alexandra Andereș

Ineri, 19 Aprilie 2013, de la ora 12 a avut loc lansarea cărții Mitropolitului Andrei, *Mai putem trăi frumos?*, precum și a volumului *Cuvintele bătrânilor* în traducerea Înaltpreasfinției Sale. Evenimentul s-a desfășurat în spațiul special destinat lansărilor din cadrul Târgului de carte din Piața Unirii, Cluj-Napoca. La eveniment, în prezența ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, au luat parte numeroși oameni de cultură din spațiul clujean. Cel care a moderat aprecierile la adresa cărții a fost părintele Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea, îngrijitorul acestor volume. Au luat cuvântul, referindu-se la cele două apariții editoriale: Președintele Senatului Universității Babeș-Bolyai, pr. Ioan Chirilă, conf. univ. Radu Preda, asist. univ. Grigore Moș și publicistul Nicolae Turcan.

Despre arta de a păstori, misiune a ÎPS Andrei, pr. Ioan Chirilă a spus câteva cuvinte relevante: „Arta de a păstori, de a conduce, de a îndruma, întrucât autorul este chiriarh, și de a avea în pază, în grijă, în deosebita iubire a părintelui pe fiii veacului acestuia în care ne desfășurăm activitatea. Și atunci, preocupările acestea țin mai mult în acest caz de grija părintească, sau de demnitatea de ierarh în care se înscrie atât de bine ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei”

Cu acest prilej, ÎPS Andrei a transmis celor prezenți gândurile cu care a scris cartea *Mai putem trăi frumos*: „Fiind păstor de suflete, mă gândesc la viața creștinilor pe care Dumnezeu mi i-a dat în pază. Și la tineri și la bătrâni. În mod special tinerii au nevoie de îndrumare, dar nici bătrânii nu sunt de desconsiderat. Pomenea domnul Radu Preda că gesturi tandre, frumoase găsești și la cei care au rămas cu sufletul tânăr, chiar dacă au un număr înaintat de ani. Cartea aceasta se referă la toți creștinii pe care am dori să îi vedem trăind frumos”.

Cele două volume au apărut la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului, prezentă la Târgul Gaudeamus cu o ofertă bogată de carte.

¹ I. MIRCEA, *Organizarea Bisericii și viața primilor creștini*, „S.T.”, 1-2/1955, p. 75.

² În sensul său literar substantivul πρεσβύτερος desemnează noțiunea de fiu sau frate bătrân (cum este cazul fratelui mai mare din Luca 15, 25). Conexiunile acestei sintagme devin foarte interesante în contextul Egiptului antic, unde presbiterus era echivalentul unui păzitor al cetății. A se vedea MOUTON, MILLIGAN, *Vocabulary of the Greek Testament*, Hendrickson Publishers, 1997, p. 502.

³ STELIAN TOFANĂ, *Cuvântarea Apostolului Pavel la Milet – o referință la profeta sacramentală a Bisericii primare*, „Studia Orthodoxa”, 2/2009, p. 17.

⁴ SAINT CHRYSOSTOM, *Homilies on the Acts of the Apostles and the Epistle to the Romans*, pp. 170-172.

⁵ NICOLAE CIUDIN, *Temeiurile biblice și patristice ale Ierarhiei Bisericești*, „S.T.”, 3-6/1950, p. 200.

Grupul de tineret „Protopop Florea Mureșan” al parohiei clujene „Sfânta Treime”

Andreea Păgășan

Prima întâlnire a grupului de tineret „Protopop Florea Mureșan” a avut loc marți, 23 aprilie, în parohia „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca. Sub coordonarea părintelui Cristian Baciu, tinerii au discutat în cadrul acestei activități despre tradițiile pascale. Invitată la această întâlnire

re a fost și profesoara Mariana Șortan de la Colegiul Național de Informatică din oraș, care a purtat un dialog cu tinerii pe teme de interes. Potrivit părintelui Cristian Baciu, coordona-

torul activității, programul ce va avea loc în cadrul grupului de tineret își propune aducerea unei contribuții la educația tinerilor, prin discuții tematice, jocuri interactive și însușirea de cunoștințe religioase. Conform părerilor specialiștilor: profesori, pedagogi, religiozitatea se dobândește prin educația non-formală, pe lângă familie și școală, Biserica având un rol extrem de important în formarea caracterului. Grupul de tineret „Protopop Florea Mureșan” din cadrul parohiei clujene „Sfânta Treime” s-a constituit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. A fost aleasă această denumire pentru cultivarea memoriei protopopului martir Florea Mureșan care a fost profesor de teologie, protopop al Clujului și preot paroh la parohia „Sfânta Treime” din Cluj și care a trecut la cele veșnice în 1961 în închisoarea de la Aiud, a precizat părintele Cristian Baciu. Biserica „Sfânta Treime” este situată pe strada Bisericii Ortodoxe. Este cel mai vechi locaș de cult românesc din oraș, fiind construit în anul 1795.

Părintele Florea Mureșan (1907-1961) din amintiri

Pr. Simion Cristea

În gong pentru un popas sacru închinat Părintelui Florea Mureșan, la cei peste cincizeci de ani de la mucenicia lui. Generos, pridvorul amintirilor ne așteaptă întâlnirea cu chipul lui viu, neuitat, articulat în istorie. Deschizând sîpetul amintirilor, ele ni s-au îmbiat în frăgezimea

lor neofilită. Cădelnița amintirilor presupune foc proaspăt. E destul să pomenim numele Părintelui Florea Mureșan și crângul amintirilor murmură.

Părintele Florea Mureșan s-a născut în 8 iulie 1907, în satul Ciubanca, județul Cluj, din părinți cu tragere de inimă pentru biserică. La sat Dumnezeu este mai mare și mai sfânt, iar clopotul bisericii are audiență absolută.

După școala din sat, la insistențele învățătorului Augustin Mircea, părinții săi, Gheorghe și Maria, cu toate greutățile lor, împreună cu cei trei frați, i-au deschis porțile spre școlile înalte. Studiile secundare le-a urmat la Dej și Cluj, iar cele universitare la Cluj, Cernăuți, Strasbourg, Berlin și doctoratul la București (1948), cu subiectul „Cazania lui Varlaam”. Mai pregătiseră o teză de doctorat intitulată „Responsabilitatea morală”, ce nu a fost susținută. Pe parcursul studiilor a obținut numai rezultate optime. Și a rămas în compania cărții toată viața, sorbind în lumina blândă toate revelațiile ei.

Prin căsătoria cu domnișoara Eugenia Avram, învățătoare emerită, care a devenit și un mare om de cultură, s-a format o fericită familie intelectuală. Au avut doi copii, Delia și Andrei-Porfir. Delia mai este în viață. Dacă doamna Eugenia era fină, delicată, grațioasă, statura Părintelui arăta falnic, robustă, ca ieșită din atelierul lui Brâncuși, parcă anume pregătită pentru un destin vitreg.

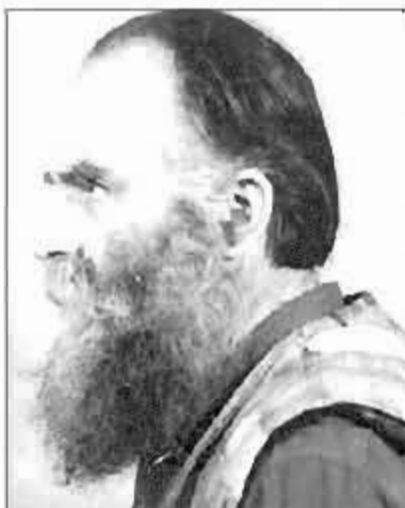
Hirotonit de episcopul Nicolae Ivan (1932), a început activitatea la parohia Râșca de Sus, județul Cluj. A continuat apoi să fie catehet la școlile primare din Cluj, profesor de educație religioasă-morală la Cursul profesional de ucenici din Cluj, preot la Catedrala din Cluj și profesor la Academia Teologică, paroh al Bisericii din Deal și protopop al Clujului, activ peste tot cu un devotament apostolic. Ca profesor a fost stimat de colegi și adorat de studenți.

A avut și darul condeiului, publicând articole, studii și cărți, colaborând la revistele „Renașterea”, „Viața Ilustrată”, „Tribuna Ardealului”, fiind și redactor cultural. Dintre cărți amintim „Biserica din Deal...”, Cluj, 1942; ERAN, Cluj, 1944 (Teza de doctorat); „Colecțiile Vieții”, Cluj, 1945. Multe organisme culturale au beneficiat de colaborarea lui, el fiind și membru în Uniunea Scriitorilor.

El a avut un mare rol în susținerea Cenaclului literar al lui Victor Papilian, pe care l-a găzduit chiar în casa lui, unde se întâlnea lume aleasă din Cluj, precum: Lucian Blaga, Valeriu Anania, Ion Luca, Zorica Lațcu, Ionel Bolboacă, Valentin Raus și alții. Casa parohială din strada Bisericii Ortodoxe nr. 10 a devenit un însemnat focar al culturii clujene.

Părintele Florea Mureșan a îndurat și ani grei de detenție. În 1952 este arestat împreună cu soția, fiind supuși umilințelor de la Canal. În numele eliberării a promis lui Dumnezeu ridicarea unei mănăstiri, ceea ce s-a și întâmplat. După un an este eliberat, dar întinzându-se norii grei pe cerul lui, pentru salvarea copiilor, în acord cu soția, s-au despărțit. Silit să părăsească Clujul, primește bucurios parohia Suci de Sus de lângă Tg. Lăpuș, unde va construi schitul promis, în cătunul Breaza, în decursul unui an (1957).

Anii colectivizării au pus multă lume după gratii. Acolo va ajunge pentru a doua oară, în 1958 și Părintele Florea Mureșan, umilit, batjocorit și judecat la Satu-Mare la 25 de ani muncă silnică. Spionajul, subminarea autorității de stat și sabotarea colectivizării au fost acuzele cele mai grele care i s-au

Pr. Florea Mureșan în arestul securității, 1958

adus. Acesta a fost al doilea calvar, care s-a sfârșit la Aiud, în 4 ianuarie 1961, la numai 54 de ani. Trupul lui, îmbrățișat cu ale martirilor de la Aiud se odihnește în groapa comună. Nicăieri nu-i frățietatea mai deplină ca acolo unde își țin de cald unul lângă altul. De aglomerația de acolo nimeni nu se plânge. Un crez comun, o groapă comună... sfințenie peste tot. Moaștele nu i-au fost identificate încă. Iată câteva tablouri din viața sa:

Înstelată în har, Liturgia Părintelui Florea transmitea fiorul absolutului, iar borangicul predicii, cu verbul cald, convingător, savuros, prinzând spontane sufragii, înconjura amvonul de mulțime. În viața liturgică ținea pasul cu heruvimii Marelui Vohod, ca un ascet athonit.

După prima detenție (1953) Părintele Florea a fost silit să părăsească Clujul. Oferindu-i-se parohia Suci de Sus, bucuros a primit-o. Vrajit de ozonul și pitorescul vieții rurale, ca și de sufletul generos al sătenilor, nu s-ar mai fi despărțit de viața molcomă a satului. Legământul divin de a întemeia o mănăstire, luat cu ani în urmă, la Canal, s-a trezit în mintea lui. Nutrea demult idealul ascetic al retragerii din lume. Se ivise acum și momentul. Mănăstirile sfințesc peisajul de basm al României. A fixat și locul, aproape, la Breaza, și într-un an a fost gata. Acolo a petrecut slăvite ceasuri de rugăciune, de pace și de vis. Armoniile sacre de la Breaza și „clipa albastră” a lui Chopin îi topiseră nostalgiile spațiului. Cât s-a bucurat el pe cărările blânde de la Breaza în dinamica pășunilor cu albine și fluturi și de imnul vieții intonat pe ramuri verzi!

La arestarea din 1958, când Părintele Florea a fost umilit și batjocorit la Târgu Lăpuș și Baia Mare, din lumea care îl însoțea s-a ridicat în apărarea lui mâna unui „arhanghel”, iar buzele lui erau elocvente ca rimele unui refren. Cine era? Curajosul Gavril Burzo din Suci de Sus, colegul nostru de la Seminarul din Cluj și devotatul ucenic al Părintelui. Gestul său a uimit lumea, dar nici odiseea lui n-a întârziat. După detenție, cum trecuseră proba focului, a îmbrăcat sfânta haină monahală. Astăzi își trăiește asceza la Breaza, ca arhimandrit. La rugăciune ni se pare uneori că în loc de mâini falfăim aripi.

La procesul preoților profesori Galaction-Liviu Munteanu și Ioan Bunea, Părintele Florea Mureșan, chemat ca martor, a impresionat instanța prin depoziția sa, vorbind pe tonul unui sfânt. Socotim că atunci a primit cel mai înalt certificat de conștiință. Granițele dintre oameni atârnă de inima lor. Gestul acesta i-a sporit aureola în sufletul cunoscuților și luminoasă pildă a lăsat prin vremi.

Părintele Florea Mureșan a fost un altruist până la sacrificiu, asumându-și cele mai mari riscuri în acțiunile întreprinse pentru salvarea multor evrei de la exterminarea din lagărele naziste.

Pentru timpul din anii de detenție a folosit expediente sacre: ziua aripilor rugăciunii și ale psalmilor, iar în întinericul tainic al nopților, ca sihaștrii athoniți, smerenia mătăniilor, câte „ațe” încăpeau pe firul nopții, toate îl legau cu Cerul (grupele de câte 100 de mătăni, se numesc la Athos ațe).

Despre Părintele Florea Mureșan au scris multe condeie, noi îl amintim pe părintele confențiar dr. Dorel Man, care s-a ocupat de viața și opera sa cu multă perspicacitate. În centrul atenției l-au avut și doi alesi ierarhi, care l-au cunoscut temeinic, precum: mitropolitul Bartolomeu Anania, care îl definea ca „om așezat, blajin, harnic, foarte iscusit și cult...”, și înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmăruului, care îl definește: „Cărturar de seamă, patriot desăvârșit, intelectual de prima mână..., prieten cu Blaga, iubitor de viață duhovnicească și pregătit să îmbrace haina călugărească, preotul Florea Mureșan este unul din mile de martiri pe care i-a dat Biserica Ortodoxă”. Având parte de traiectul prin răscrucea vânturilor vitrege sub aripa divină a harului, cu „eucaliptii” neatînși, îi întrezărim rourarea CANONIZĂRII.

Să-l odihnească Dumnezeu unde strălucește lumina Feței Sale!

Pr. Florea Mureșan la Schitul Breaza, Maramureș, 1954-1958

Părintele Gheorghe Purdea – o viață în slujba lui Dumnezeu și a omului

Pr. Ioan Cristian Baciu

In Biserica lui Hristos, de-a lungul veacurilor, s-au regăsit și acei oameni care și-au ascultat chemarea inimii și l-au urmat pe Hristos cu credință, dragoste și dăruire duse până la jertfă. Nu mă refer aici la sfinții Bisericii noastre, ci la acea categorie de oameni care sub povara vremurilor

și a greutăților au reușit să-și înscrie numele în cartea veacurilor, cucerind acest loc nu prin titluri nici prin ranguri și mărimi lumești, ci prin simplitate, muncă și perseverență. Acești oameni au rămas în mintea și-n sufletele celor care i-au cunoscut modele vii, buni povățuitori și pilde de urmat. În contextul acesta al dăruirii, dar și al vremurilor grele pe care le-au trăit, ne amintim cu drag de părintele Gheorghe Purdea, care prin trudă, dar și prin sacrificiu de multe ori, și-a purtat Crucea rostului vieții prin lumea aceasta spre împărăția lui Dumnezeu.

Preotul Gheorghe Purdea s-a născut în 15 mai 1887 în satul Gârboul Dejului, din părinți țărani. La vârsta de 7 ani a rămas orfan de mamă împreună cu 4 frați și cu tatăl lor, care nu s-a mai recăsătorit. Având un unchi preot, chiar în satul natal, a fost îndrumat de acesta să meargă la învățătură. A urmat școala primară și liceul în Dej, studiile făcându-le în limba maghiară. În timpul anilor de școală, părintele și mai mulți colegi de-ai săi, neavând mijloace de trai, au fost ajutați de familia de români cu mâncare; această hrană și-o drămuiau pe mai multe zile pentru a-și asigura existența. După terminarea liceului, a urmat studii la Facultatea Teologică din Sibiu

pe care le-a absolvit în anul 1910. În același an se căsătorește cu fiica preotului din Pădureni (Muierău), pr. Micu Gavriil, pe nume Micu Maria, din căsnicia cărora au rezultat 11 copii. A fost numit preot la Cărpiniș-Baia Mare, sat fără școală; aici s-a ocupat de educația copiilor făcând lecții cu ei în casa parohială. Apoi, cu sprijinul sătenilor a construit o școală pentru acești copii. În anul 1915 s-a mutat la Agriș pentru a fi mai aproape de casă și de familie. Având dorința ca în acest sat să construiască o Biserică, cu ajutorul lui Dumnezeu și susținut de săteni, dar și cu multă trudă, a reușit să ridice o frumoasă Biserică cu hramul Sfântul Gheorghe. Tot în satul Agriș a construit și o casă parohială. În timpul construcției Bisericii din Agriș, a concurat pentru postul de preot la Mihai Viteazul, pe care l-a și luat, însă nu a vrut să plece până la terminarea Bisericii. I s-a propus să devină secretar la protopopiatul Turda (protopop fiind atunci părintele Muntean Iovian), post care ar fi fost mai avantajos pentru dânsul și pentru familia dânsului; dar a refuzat, pe același considerent. În anul 1918 soția părintelui, doamna preoteasă Maria, și alte femei din sat au lucrat pe ascuns la confecționarea drapelului în trei culori cu care părintele și o delegație de la Pădureni și Agriș au mers la Alba-Iulia, la Marea Unire. În gara din Teiuș, un membru al delegației, pe nume Arion din Agriș, a scos drapelul pe geamul trenului și l-a fluturat, fiind ucis pe loc de jandarmii unguri. A fost înmormântat la Alba Iulia, unde la căpătâiul lui, alături de alți preoți, a slujit și părintele Gheorghe Purdea. Tot în acest răstimp a construit și o casă la Crăiești cu ajutorul familiei, iar în anul 1929 s-a mutat aici. Crăieștii figura încă din 1894 ca filie a satului Muierău (Pădureni) sub preotul Micu Gavriil. Datorită faptului că nu era Biserică în sat slujba se ținea într-o cameră la casa lui Crișan Macavei – învățătorul satului; s-au hotărât, împreună cu consiliul parohial și enoriașii din Crăiești, să construiască Biserică, cu toate ca erau numai optsprezece familii ortodoxe. Construcția Bisericii a început în 1927 și s-a finalizat în 1931, având hramul Adormirea Maicii Domnului. Biserica a fost construită din lemn și acoperită cu tablă, cu geamuri mari, fiind foarte frumoasă și luminoasă. În anul 1943, Gheorghe Purdea junior, a absolvit teologia la Sibiu, iar după căsătoria cu Muntean Maria a fost sfințit și numit preot la Agriș, tatăl său rămânând preot la Crăiești.

Ținând cont de vremurile grele trăite de părintele Gheorghe, de cele două războaie prin care a trecut și de condițiile dificile de după război, viața dânsului n-a fost scutită de necazuri. Prima încercare i-a venit pe linia familiei, când din cei unsprezece copii, patru au trecut la Domnul la vârste fragede; două surori de doi și respectiv patru ani au murit în

aceiași săptămână de o boală contagioasă, una miercuri, alta joi în săptămâna Crăciunului; astfel că părintele a trebuit să-și vadă propriile fiice puse în același sicriu și înmormântate. În anul 1938 și-a mai pierdut un băiat de 11 ani, iar în anul 1950 o fată de 25 de ani. În timpul războiului s-a refugiat din fața ungarilor și a rușilor, dar apoi a fost nevoit să trăiască cu ei în casă, și cu unii și cu alții. E de amintit faptul că și unguerii, a căror limba o vorbea, și rușii l-au respectat – aceștia din urmă i-au cerut să spovedească și să împărtășească un ostaș sârb ortodox care a ajuns rănit în casa părintelui. Perioada de după război, greutățile și cotele care au fost impuse de comunisti l-au determinat pe părintele Gheorghe să-și vândă chiar și țiglele de pe șură ca să poată cumpăra porumb și grâu pentru copii și familie. Considerați „chiaburi” cu 8 hectare de pământ, părintele Gheorghe Purdea junior de la Agriș și un alt frate, Nicolae, au fost arestați ca deținuți politici și închiși cinci ani, din 1949 până în 1954, la Aiud, Gherla, Poarta Albă și Valea Neagră. Forțat de autorități, în cele din urmă a trebuit să predea pământul la stat. Părintele Gheorghe a avut multe încercări dar niciodată nu a învinovățit divinitatea de acestea. A rămas același tată bun, blând și răbdător.

Era foarte apreciat în sat, deopotrivă de ortodocși și de greco-catolici. Astfel, familiile greco-catolice îl sollicitau adesea să le boteze copiii în rit ortodox iar în urma căsătoriilor mixte dintre greco-catolici și ortodocși se întâmpla uneori ca greco-catolicul să treacă la ortodoxie. Așa se face că această filie cu optsprezece familii ortodoxe, în decurs de aproximativ douăzeci de ani, în 1946, a ajuns să numere cincizeci de familii ortodoxe, meritul fiind întru totul al acestui preot vrednic. Obosit și consumat de necazuri, cu gândul și durerea la copiii săi din închisori, părintele Gheorghe Purdea trece la Domnul în 4 mai 1953, mulțumit că a putut sluji de Sfintele Paști a celui an. Părintele își doarme somnul de veci în cimitirul din Crăiești în dreapta altarului, veghind și ascultând slujbele pe care le săvârșim în Biserica din sat, ctitoria dânsului. Acum la ceas de aducere aminte – șaiszeci de ani de la adormirea părintelui –, cele trei fiice încă în viață, Lucia, Mia și Felicia, noța dânsului, doamna preoteasă Maria, dimpreună cu familiile izvorâte din această tulpină bună a părintelui, ridică parastas și rugăciune de pomenire celor ce le-au fost pildă și exemplu de urmat: părintele Gheorghe Purdea și doamna preoteasa Maria. În jurul dânsilor s-au format familii exemplare, care păstrează și astăzi cuvintele și povețele frumoase primite de la dânsii.

Vă mulțumim părinte drag pentru tot ce-ați făcut pentru acest sat și pentru că ne-ați lăsat locaș de slujire și de închinare Domnului. Dumnezeu să vă odihnească în pace!

Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean (1912-1991)

Pr. Eugen Goia

Lucian Blaga, într-una din poeziile sale, vorbește magnific despre aura ce o poartă în ele aducerile aminte. Astfel, el spune: „Pier lumini și piere laur, / cade frunte, cade drum, / Amintirile de aur- / Numai ele ard sub scrum” (Tusculum). Într-adevăr sunt înduioșătoare, „amintirile de aur” despre dascălii noștri care, asemenea magului din basme, ne-au luminat „cărările pribegii”. Acestora le datorăm recunoștință și le purtăm vie icoana în sufletul nostru, pomenindu-i cu pietate creștinească, de-a lungul anilor vieții noastre.

Între luminații dascăli ai multor generații de elevi ai Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca și de studenți de la Institutul Teologic din Sibiu ce se pregăteau pentru slujba spinoasă, dar sublimă a preoției, se numără și cea a Arhidiaconului Prof. Dr. Ioan Zăgrean.

Când aștern pe hârtie aceste amintiri despre părintele profesor doctor Ioan Zăgrean, sufletul este stăpânit de adânci sentimente și emoții. A evoca gânduri și amintiri despre un om mare, este un lucru delicat și plin de răspundere. Și totuși elevii au o sfântă datorie să cinstească pe cei care le-au dat învățătura, pe acei care i-au format ca oameni. Aș dori să-i fac un portret moral cât mai adecvat, așa cum a fost, cu verva și inteligența lui spontană, uneori cu ironia discretă, cu adânc

ca lui cultură, cu înclinația spre a face bine. Modest, cinstit, corect sunt calități care i-au caracterizat personalitatea. Deși sever, avea un suflet mare. Specialist în toate sectoarele de predare ale Teologiei, inclusiv limba ebraică.

Părintele Zăgrean a fost iubit de elevi și studenți. Îl jubeau și îl respectau pentru calitățile sale de om, dascăl și preot. Vocația sa a fost aceea de profesor de Teologie de a împărtași elevilor, studenților cunoștințe cât mai bogate. Vorbea captivant, spiritual, cald și erudit. Cursurile sale aveau o ținută academică, fiind un profesor de cultură enciclopedică.

A fost un distins slujitor al Sfântului Altar, mistuit de flacăra sfântă a datoriei față de misiunea sa de diacon. A slujit cu mari ierarhi și mitropoliți ai Ardealului. A împodobit prin vocea sa aleasă catedralele eparhiale din Cluj și Sibiu. În cei cinci ani petrecuți pe băncile Seminarului Teologic din Cluj, elevii erau obișnuiți că profesorul Zăgrean nu știe să dea nota 10 la oral. Era un examinator pretențios și temut. Dar, era foarte bucuros când elevii răspundeau bine, și cu satisfacție ce i se citea pe față, acorda nota maximă. A ocupat funcția de director al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj, în perioada cea mai grea când furia comunistă era îndreptată împotriva școlilor teologice. Această furie s-a făcut mult mai simțită la Cluj. După concepția regimului comunist trebuiau distruse toate elementele care ar fi pus în pericol statul ateu: oameni, cărți, bunuri ș.a. Cu groază ne aducem aminte cum au dispărut câteva mii de volume de cărți din Biblioteca Seminarului Teologic, lucrări ce nu s-au mai recuperat niciodată. Sau sub ochii îngroziți ai profesorilor și elevilor au fost arestați doi distinși profesori de Teologie: profesorul doctor Liviu Munteanu și părintele profesor Ioan Bunea, pentru redactarea unei programe analitice de învățământ religios.

Ca un distins slujitor al Bisericii Ortodoxe românești, părintele profesor Ioan Zăgrean nu a făcut compromisuri. A dat dovadă de un caracter puternic, o personalitate de o aleasă ținută morală, atitudine fermă în fața vicisitudinilor vieții. În ciuda vremurilor ateiste de pe băncile Seminarului Teologic Ortodox din Cluj au ieșit oameni de seamă. Numeroși ierarhi, profesori universitari, cadre didactice, slujitori în administrația Bisericească, consilieri, protopopi, preoți de seamă ai Bisericii străbune.

Bunii și înțeleghătorii noștri profesori au servit această școală, și prin ea Biserica neamului și sufletul poporului român în timpurile cele mai grele, creînd elevilor condiții frumoase de instruire, fără ca aceștia să cunoască prin ce valuri trece Școala și Biserica noastră. Totodată, părintele prof. dr. Ioan Zăgrean a desfășurat și o bogată activitate publicistică.

Soț ideal, tată iubitor de copii și prieten sincer și devotat, săritor la necazul și durerea semenilor. S-a stins din viață la 1 August 1991, după o boală necruțătoare și o suferință grea. Chipul său luminos va stărui în sufletele celor care l-au cunoscut și mai ales al celor care l-au înțeles.

Toți acei care i-am fost elevi și studenți, călători pe drumul vieții, nu avem voie să-l uităm pe părintele prof. dr. Ioan Zăgrean..... Alții poate l-au uitat.

Marele poet Lucian Blaga spunea: „În timpul eclipsei nu soarele este atins de, ci ochii care îl privesc”. Să ne adunăm amintirile și acum, la ceas aniversar, în șoaptă de rugăciune să zicem: „Bunul Dumnezeu să-i facă parte de veșnică odihnă și să-i răsplătească ostenele depuse în slujba Bisericii și a neamului său. Să rămână candela aprinsă pururea în sufletele noastre!”

**PS EPISCOPUL
VASILE SOMESANUL**

PS Vasile în timpul Sfintei Liturghii a darurilor mai înainte sfințite, la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, 12 aprilie 2013.

Luni, 1 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia „Sfântul Ioan Gură de Aur” din Cluj-Napoca.

Martți, 2 aprilie: Oficiază Sfântul Maslu la Căminul de Bătrâni din Bistrița.

Miercuri, 3 aprilie: Oficiază Sfântul Maslu la Mănăstirea Piatra Fântânele, prot. Bistrița.

Vineri, 5 aprilie: Oficiază Sfântul Maslu în parohia „Sfântul Evanghelist Matei” din Cluj-Napoca.

Sâmbătă, 6 aprilie: Participa la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj la întâlnirea teologică de dialog cu Mișcarea Focolarelor pe tema Iubirea lui Dumnezeu.

Duminică, 7 aprilie: Slujește Sfânta Liturghie în parohia „Sfântul Dimitrie – Izvorătorul de mir”, Baciul II, prot. Cluj I. Oficiază Sfântul Maslu în parohia Breaza, prot. Beclean.

Luni, 8 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” din Cluj-Napoca, cartierul Zorilor.

Martți, 9 aprilie: În Amfiteatrul Facultății de Geografie, participă la întâlnirea de 20 de ani a primei generații A.S.C.O.R.

Joi, 11 aprilie: Oficiază Sfântul Maslu în parohia „Sfântul Dumitru” din Florești, prot. Cluj I.

Vineri, 12 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Paracisul „Sfinții Trei Ierarhi” din Cluj-Napoca.

Duminică, 14 aprilie: Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din localitatea Râșca. Oficiază Sfântul Maslu în parohia „Sfânta Treime”, Baciul I, prot. Cluj I.

Luni, 15 aprilie: Ia parte la Adunarea Generală a Societății Femeilor Ortodoxe din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Miercuri, 17 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia „Sfântul Mina” din Cluj-Napoca.

Joi, 18 aprilie: Oficiază Sfântul Malu în Parohia Valea Ghinzii.

Vineri, 19 aprilie: Oficiază Taina Sfântului Maslu în Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” din Cluj-Napoca, cartierul Zorilor.

Sâmbătă, 20 aprilie: Participă la Pelerinajul pe jos de la Iclod la Mănăstirea Nicula, organizat de Asociația Studenților Creștin Ortodocși, filiala Cluj-Napoca.

Duminică, 21 aprilie: Slujește Sfânta Liturghie Parohia Bercheșu, prot. Cluj I. Oficiază Taina Sfântului Maslu în Parohia Câmpia Turzii, prot. Turda.

Martți, 23 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

Miercuri, 24 aprilie: Slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” din Cluj-Napoca, cartierul Zorilor.

Joi, 25 aprilie: Oficiază Sfântul Malu la spitalul din Câmpia Turzii, prot. Turda.

Vineri, 26 aprilie: Oficiază Taina Sfântului Maslu în parohia Monor, prot. Bistrița, în biserica cu hramul „Sf. Vasile cel Mare”. Oficiază Taina Sfântului Maslu la Mănăstirea „Sfânta Treime din Sopor de Câmpie.”

Duminică, 28 aprilie: Slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Oficiază Taina Sfântului Maslu în Parohia Sita, prot. Năsăud, în biserica cu hramul „Sf. Arhangheli Mihail și Grăvrii”.

**Pelerinaj în Israel
16-21 septembrie 2013
15-20 octombrie 2013
1 - 6 noiembrie 2013**

Ziua I: Plecarea din Cluj-Napoca (în 15 sept, 14 oct sau 31 oct la ora 22.00 cu autocarul), ora 8.00 dimineața sosire pe aeroport București, decolare ora 10.45 și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv ora 13.40. Deplasare pe coasta Mediteranei la Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, al treilea oraș ca mărime din Israel, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vizitarea Mănăstirii Stela Maris (Stea Mării), cu altarul deasupra peșterii Sfântului Prooroc Ilie Tezvitaneul și apoi vom privi Templul Cultului Bahai, cu grădinile pe terase suspendate - sit Patrimoniu UNESCO, superioare grădinilor de la Versailles. Deplasare la Cana - vizitarea bisericii unde a avut loc prima minune din Galileia: transformarea apei în vin. Cazare și cină la 4* în Tiberias.

Ziua II: Mic dejun. Nazaret, vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavril cu izvorul Mariei. Continuăm cu Muntele Tabor. Vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la față. Deplasare la Muntele Fericirilor, vizitarea bisericii. Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirea pâinilor și a peștilor. Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului”, (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru). Opțional și în funcție de timp - plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galilei și vizită la Caprice-fabrica de aur și diamante. Cină și cazare în Tiberias la Hotel de 4*

Ziua III: Mic dejun. Deplasare la Bethleem. Vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie, Zidul Plângerii. Vizită la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4*.

Ziua IV: Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Națiunilor, Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, vizitarea paracliselor sfinte. După amiaza, vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina cea de taină, Mormântul marelui Rege David. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4*.

Ziua V: Mic dejun. Deplasare la Ierihon cu vizită la biserica ortodoxă unde vom vedea Dudul lui Zahau, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Quarantaniei. Coborâm la Iordan, vizităm Mănăstirea Sf. Gherasim de la Iordan. Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Mănăstirea cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Trecem pe lângă Qumran (vechiul centru al Eseniienilor), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la ștrandul Chibutului Kalia și baie în apa sărată a Mării Moarte. Cină și cazare la Ierusalim la Hotel de 4* Opțional, la ora 24:00-deplasare la Sfântul Mormânt pentru a se participa la Sf. Liturghie de la miezul nopții (autocar gratuit numai la dus) Cină și cazare la Bethleem Hotel 4*.

Ziua VI: Mic dejun. Vizită la Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea

bisericii Sf. Ioan și a Fântâni Fecioarei Maria. Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Gheorghe. JAFFA, cu biserica Sf. Mihail și biserica catolică Sf. Petru. La cerere - în funcție de timp, baie în Marea Mediterană și apoi deplasare spre aeroportul Ben Gurion la Tel Aviv (cu oprire la principalele obiective turistice). Decolare Tel Aviv ora 17.40, aterizare la București ora 21.00. Plecare cu autocarul și sosire la Cluj dimineața următoare la ora 7.00.

PREȚ: 665 EURO

Prețul include: - Bilete de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București; - Taxe de aeroport; - Asistență în aeroport la sosire și plecare; - Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel; - 5 nopți cazare la hotel în Tiberias (2 nopți), Bethleem (3 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina; - 6 zile demi-pensiune (mic dejun și cină); - Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Bethleem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor și la Sf Sava); - Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului; - Ghid evreu de naționalitate română în Israel; - Preot însoțitor pentru grup;

Prețul nu include: - Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel); - Asigurarea medicală de sănătate. - Transportul de la Cluj la aeroportul Henri Coandă - București.

Acte necesare: Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării.

**Pelerinaj în Italia
26 iunie - 9 iulie 2013**

Ziua I: 26 iunie: Cluj - Napoca (ora 10.00) - Budapesta - Zagreb. Cazare

Ziua II: 27 iunie: Mic dejun. Veneția: Palatul Dogilor (exterior), Bazilica și Piața San Marco - Padova. Cazare

Ziua III: 28 iunie: Mic dejun. Ravenna (Baptisteriul, Biserica San Vitale și Biserica San Apolinare). Cazare în zona Rimini.

Ziua IV: 29 iunie: Mic dejun. Bari: Catedrala Sfântul Nicolae. Cazare

Ziua V: 30 iunie: Mic dejun. Coasta Amalfi - Amalfi: Domul - Insula Capri. Cazare

Ziua VI: 1 iulie: Insula Capri. Timp liber. Cazare

Ziua VII: 2 iulie: Mic dejun. Roma: Bisericele Santa Maria Maggiore, San Giovanni in Laterano și San Pietro in Vincoli, Colosseum-ul, Forumul Roman, Capitoliul și Columna lui Traian. Cazare

Ziua VIII: 3 iulie: Mic dejun. Deplasare cu transport public la Vatican: Muzeul Vaticanului, Capela Sixtină și Bazilica Sfântul Petru. După-amiaza, timp liber în oraș. Cazare

Ziua IX: 4 iulie: Mic dejun. Assisi: Basilica Sf. Francisc - Florența: Ponte Vecchio, Galleria degli Uffizi (exterior), Biserica Santa Trinită, Catedrala Santa Croce. Cazare

Ziua X: 5 iulie: Mic dejun. Pisa: *Campo dei Miracoli* (catedrala, baptiseriul, *turn înclinat*) - Parma - Milano: Domul, Opera "SCALA", Galleriile Vittorio Emanuele. Cazare

Ziua XI: 6 iulie: Mic dejun. Verona: Arenele romane, Casa Julietei - Padova: Biserica Sf. Anton, Biserica Sf. Iustina. Cazare în zona Lignano Sabbiadoro

Ziua XII: 7 iulie: Mic dejun. Lignano Sabbiadoro. Timp liber. Cazare

Ziua XIII: 8 iulie: Plecarea spre țară și sosirea în cursul nopții la Cluj-Napoca.

PREȚ: 700 EURO

Serviciul include: Transport cu autocarul; 12 nopți cazare la hotel de 2 și 3*; Mic dejun; Ghid și însoțitor de grup

Nu sunt incluse în preț: asigurare medicală; intrări la obiective turistice

Acte necesare: Pașaport sau carte de identitate

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul *Centrului de Pelerinaje Renașterea*, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

IPS ARHIEPISCOPUL SI MITROPOLITUL ANDREI

În fiecare luni, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 16.00 și 18.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

1 aprilie: Vizitează capela construită în incinta liceului George Barițiu (fost David Prodan) din Cluj-Napoca. În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba Te-Deum pentru deschiderea Olimpiadei de Religie, faza națională. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

2 aprilie: Face o vizită pastorală în protopopiatul Năsăud, în vederea organizării unui centru social, precum și pentru stabilirea locului unde urmează să fie amplasat monumentul Sfinților Martiri Năsăudeni. Se întâlnește cu domnul Nicolae Mircea Romocea, primarul localității Năsăud. Vizitează Mănăstirea Salva.

3 aprilie: În Piața Avram Iancu din centrul municipiului Cluj-Napoca, oficiază slujba Te-Deum, cu ocazia zilei Jandarmiei Române. Dă citire mesajului de felicitare adresat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel cu acest prilej.

4 aprilie: Face o vizită în protopopiatul Gherla. Vizitează parohia Pădureni-Țop, unde se întâlnește cu domnul Dumitru Oltean, primarul comunei Mîntiu Gherlii. În protopopiatul Dej, vizitează Mănăstirea „Ștefan Vodă” de la Vad și șantierul bisericii „Sf. Nectarie” din Dej. Este însoțit de către P.C. Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

5 aprilie: În Aula Mare a Facultății de Științe Economice din Cluj-Napoca, participă la premiarea câștigătorilor la Olimpiada de Religie, faza națională. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În biserica parohiei Morlaca, protopopiatul Huedin, săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de către P.C. Pr. Justin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

6 aprilie: În Capela Seminarului Teologic, rostește o rugăciune de binecuvântare în deschiderea Conferinței Teologice pe tema iubirii lui Dumnezeu, organizată de facultatea de Teologie Ortodoxă și Mișcarea Focolarilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc. În Capela Seminarului Teologic, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Andrei, fiul domnului Dorin Pargea, pedagog la Seminarul Teologic Ortodox. Rostește un cuvânt de învățătură. În sala de ședințe a Universității Tehnice, participă la întâlnirea anuală a Consiliului Național al Societății „Avram Iancu”. Rostește o alocuțiune. În sala „Auditorium Maximum”, participă la un concert caritabil susținut de Ricardo Caria organizat în vederea achiziționării unei imprimante braille pentru Liceul special pentru deficienți de vedere din Cluj-Napoca. Rostește o alocuțiune. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

8 aprilie: La sediul primăriei din Florești, se întâlnește cu domnul Horia Șulea, primarul localității. Face o vizită în cartierul „Terra” din Florești, în vederea construirii unui locaș de închinare. Vizitează biserica provizorie de pe strada Câmpului și șantierul de construcție a bisericii „Sfântul Ioan Gură de Aur” din cartierul clujean Mănăștur.

9 aprilie: Face o vizită în localitatea Ocna Dej, în vederea stabilirii amplasamentului pentru construirea unei capele mortuare. La sediul protopopiatului Năsăud, se întâlnește cu domnul Radu Moldovan, președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și cu domnul Nicolae Mircea Romocea, primarul localității Năsăud. Vizitează șantierul de construcție a Centrului de Tineret din Sângeorz-Băi, șantierul de construcție a noii biserici din localitatea Cormaia și Mănăstirea de la Cormaia. Este însoțit de către domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

10 aprilie: Realizează o emisiune pentru postul de televiziune TVR3. În curtea spitalului de oncologie din Bistrița, oficiază

slujba de Punere a Pietrei de temelie pentru o capelă închinată Sfântului Ierarh Nectarie. Rostește un cuvânt de învățătură. La Cercul Militar din Bistrița, susține o conferință duhovnicescă.

11 aprilie: Slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite în localitatea Batin, protopopiatul Dej. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de către P.C. Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca și de către P.C. Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Vizitează șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

12 aprilie: Face o vizită pe șantierul de construcție a bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur. În Catedrala Mitropolitană, slujește Pavcernița Mare și asistă la concertul Coralei „Armonia” din Baia-Mare. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

13 aprilie: În capela mortuară din cimitirul din Mănăștur, oficiază slujba înmormântării pentru profesoara Iulia Chira. Rostește un cuvânt de învățătură. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

IPS Arhiepiscop și Mitropolit, Maieru, 21 aprilie 2013

14 aprilie: Cu ocazia praznului Sfântului Ierarh Pahomie, săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Gledin, protopopiatul Bistrița. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de către P.C. Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

15 aprilie: Vizitează șantierul de construcție a bisericii „Învierii Domnului” din cartierul clujean Zorilor.

16 aprilie: Primește la Reședința Eparhială pe domnul Horea Uioareanu, președintele Consiliului Județean Cluj. Face o vizită de lucru la sediul protopopiatului Gherla. Vizitează șantierul de construcție a bisericii „Sfânta Treime” de pe Dealul Florilor din Dej. La mănăstirea Nușeni, participă la o sinaxă cu viețuitoarea acestui așezământ monahal. Este însoțit de către P.C. Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și P.C. Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Canonului Mare. Rostește un cuvânt de învățătură.

18 aprilie: Înregistrează o emisiune pentru sărbătoarea Învierii Domnului, pentru postul de televiziune Agro TV. La Centrul Mitropolitan prezidează ședința comisiei mixte Consiliul Județean-Arhiepiscopie, în vederea restaurării unor biserici, monument istoric, din județul Cluj. În localitatea Mănăstireni, protopopiatul Huedin, oficiază slujba de înmormântare a credincioasei Ana Gânsă. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de către P.C. Pr. Justin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În foaierea Casei Universitarelor, participă la expoziția de icoane organizată de Centrul de Creație și Cercetare Continuă „Sfântul Evanghelist Luca” împreună cu Centrul Cultural Rus. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În sala de ședințe de la Cluj Arena, participă la lansarea unei noi ediții a cărții „Șepcile Roșii” scrisă de Ioan Chirilă. Rostește o alocuțiune. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavcernița Mare și la conferința duhovnicescă organizată de ASCOR Cluj, susținută de părintele Constantin Coman, de la Facultatea de Teologie din București.

19 aprilie: În cadrul Târgului de carte „Gaudeamus”, participă la lansarea cărții „Mai putem trăi frumos” și a cărții „Cuvintele bătrânilor”. Slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite în biserica „Sfânta Treime” din Gherla. Rostește cuvântul de învățătură.

20 aprilie: În biserica din Someșeni, oficiază Taina Sfântului Botez pentru 24 de copii proveniți din familii defavorizate. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În cadrul Târgului de carte „Gaudeamus”, participă la lansarea cărții „Poveștile, viața și moartea” a socio-

logului Vasile Dăncu. Rostește o alocuțiune. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

21 aprilie: În biserica din Maieru, protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de către P.C. Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

22 aprilie: Prezidează comisia pentru evaluarea a candidaților pentru ocuparea posturilor de preoți parohi la parohiile Câmpia Turzii II, protopopiatul Turda, Păniceni, protopopiatul Huedin și Sărata, protopopiatul Dej. Participă la festivitatea de premiere a elevilor participanți la concursul „Hristos – ajutorul meu” ediția a III-a, organizat de parohia „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăștur, în colaborare cu școlile de raza parohiei. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

23 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, în biserica din localitatea Ciurila, protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pe tânărul Viorel Mariș. Oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Natalia Maria, fiica părintelui paroh Mircea Sandu. Este însoțit de către domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Cimitirul Central, participă la comemorarea compozitorului Gheorghe Dima. Săvârșește o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt duhovnicesc. În biserica „Sfântul Toma”, oficiază Taina Sfântului Maslu. Rostește un cuvânt de învățătură.

24 aprilie: Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Tudor Alexandru Petrovici. Este însoțit de către P.Cuv. Pr. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În foaierea Casei Universitarelor, oficiază slujba de înmormântare a credinciosului Constantin Mustăț. Rostește un cuvânt de învățătură. În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarelor, participă la un concert prepascal, organizat în sprijinul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie”. Rostește o alocuțiune. Împreună cu IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și IPS Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, participă la emisiunea „Jocuri de putere”, moderată de domnul Rareș Bogdan, la postul de televiziune Realitatea TV.

25 aprilie: Înregistrează o emisiune pentru Sfintele Paști pentru postul de televiziune TVR3. În Aula „Nicolae Ivan”, în calitate de referent, participă la susținerea tezei de doctorat a părintelui protosinghel Visarion Pașca, duhovnicul Mănăstirii Florești. Primește la Reședință pe reprezentanții trustului de presă „Bazilica”, al Patriarhiei Române. Primește la Reședință pe Părintele Ieromonah Rafail Noica. La Turnul Croitorilor, participă la vernisajul expoziției „Icoanele de la Laz”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de către domnul Valentin Vesa, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

26 aprilie: Acordă un interviu postului Radio Cluj, referitor la Săptămâna Mare. Acordă un interviu postului de televiziune Transilvania Live, pentru sărbătoarea Învierii Domnului. Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, în biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Turda. Hirotonește întru diacon pe tânărul Andrei Daniel Misaroș. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de către domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 aprilie: Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul de vară al Mănăstirii Cristorel, protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pe diaconul Viorel Mariș, pe seama parohiei ucrainene Câmpulung la Tisa. Este însoțit de către P.Cuv. Pr. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În capela Seminarului Teologic, oficiază slujba Parastasului pentru familia Lupaș. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Săvârșește o slujbă de binecuvântare a capelei provizorii de pe strada Pometului și slujba Vecerniei. Rostește un cuvânt de învățătură.

28 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie în parohia „Intrarea Domnului în Ierusalim” din localitatea Florești. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Tudor Alexandru Petrovici, pe seama parohiei Păniceni, protopopiatul Huedin. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

29 aprilie: Slujește Denia din Lunea cea Mare în biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

30 aprilie: Slujește Denia din Marțea cea Mare în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul clujean Grigorescu.

➤ A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Slujba în mormântării și practica incinerării

Pr. Georgel Rednic

Ancă de la început se poate observa că ne propunem să abordăm, pe scurt, două noțiuni distincte, care pe de-o parte vizează maniera de raportare față de trupul neînsufliețit – ce facem cu trupul după ce se desparte de suflet? –, și care pe de altă parte încadrează acțiunea noastră față de trupul neînsufliețit: ceea ce facem este un act simplu sau complex, lipsit sau plin de semnificație-simbolism?

În primul caz este vorba de semnificație-simbolism? În mormântării, în cadrul căreia Biserica Ortodoxă a rânduit ca trupul să fie înmormântat, pus într-un mormânt, într-un cadru complex, plin de semnificații, simbolism. În astfel de momente, familia, prin cântările și rugăciunile care se rostesc, este întârită în credința că omul, al cărui suflet s-a despărțit de trup, nu a trecut în neființă, ci la un alt mod de existență. Astfel, în cadrul slujbei de înmormântare se vorbește despre „trecere” și „mutare”, și nu se folosește nici măcar o singură dată cuvântul „mort”, ci doar „adormit”. În acest fel se subliniază că trupul nu și-a încheiat lucrarea, că așezarea lui în mormânt nu este una definitivă, ci temporară, căci cine a adormit se va și trezi. Așadar, creștinul ortodox încadrează acțiunea de punere în mormânt a trupului neînsufliețit într-un ritual complex, în care semnificațiile cuvintelor sunt esențiale în ceea ce privește credința creștină. Ele, toate, mărturisesc că moartea nu are ultimul cuvânt de spus, ci viața, că odată cu sfârșitul vieții pământești începe o nouă viață, la care va participa și trupul care se pune în mormânt, însă de această dată transfigurată, cu o materialitate diferită de cea pe care o expenim noi astăzi.

În cel de-al doilea caz este vorba de practica incinerării. În lumea protestantă (aproape ca o regulă) și chiar cea romano-catolică (mai mult ca o excepție) se poate vorbi de o slujbă creștinească a incinerării, însă în lumea ortodoxă, cel puțin până în acest moment nu există așa ceva, de aceea se poate vorbi doar de practica incinerării și nu de o slujbă a incinerării. Pe cât este de complexă și de plină de semnificații slujba înmormântării pentru un creștin ortodox practicant, pe atât este de simplă și lipsită de semnificație religioasă practica incinerării pentru același creștin. Cuvântul incinerare există în limba română prin transliterarea cuvântului franțuzesc „incineration”, fiind sinonim cu neologismul „cremațiune”

și se referă la acțiunea de transformare a trupului în cenușă. Cenușa, rezultată în urma incinerării; poate să fie pusă în pământ, însă există cazuri în care ea este păstrată într-o vază / umă pe dulap, sau imprăștiată pe o plajă / mare sau un vârf de munte etc. Complexitatea slujbei înmormântării creștine și a semnificației trupului în cadrul acesteia nu poate să se compare în nici o privință cu practica simplă a incinerării, lipsită de orice simbolism din punct de vedere creștin. Practica incinerării nu este acceptată de Biserica Ortodoxă și în consecință nu există o slujbă creștinească de incinerare, iar folosirea slujbei de înmormântare într-un astfel de caz este imposibilă, deoarece logica, atât de iubită de contemporani, ar fi călcată în picioare, iar semnificația cuvintelor ar deveni nulă. În acest sens voi da doar câteva exemple din cadrul

consecință nu putem să ne comportăm față de trup oricum, chiar și atunci când el este neînsufliețit. Existența moaștelor este o dovadă clară, pentru cei ce cred, că Duhul Sfânt încă mai lucrează și prin trupul neînsufliețit. Incinerarea trupului nesocotește toate aceste lucruri. Slujba înmormântării dă sens parastaselor care se fac la 3, 9 și 40 de zile, în timp ce practica incinerării anulează toate aceste semnificații. Slujba parastelului la sorozacele amintite creează o corespondență între planul spiritual, care vizează drumul sufletului după despărțirea de trup, și planul biologic, care are în vedere trupul neînsufliețit: în condiții normale în ziua a treia încep să se descompună organele interne, apoi din a 9 zi celelalte părți ale trupului, în afară de inimă, care începe să se descompună din a 40 zi. Prin incinerare, corespondența dintre cele două planuri s-ar pierde.

De asemenea, vreau să subliniez că, în mentatul omului contemporan, doar ceea ce este rău, dăunător, inutil este aruncat în foc, în timp ce ceea ce este bun, folositor și plin de sens se pune la loc de cinste, spre păstrare. Oare atunci când cineva ne prezintă pe altcineva ca un om cu desăvârșire rău, nu suntem tentați să găsim cu orice preț ceva bun în el, și oare căutarea noastră nu are rezultate? Oare trupul care ne-a slujit o viață întreagă poate să fie catalogat pur și simplu în categoria lucrurilor dăunătoare și inutile? Mă întreb dacă nu cumva, prin această atitudine față de trup, a omului modern care susține incinerarea, este reflectată necredința sa în învierea morților, necredința sa în Fiul lui Dumnezeu, care atât de mult a cinstit acest trup omenesc, încât nu doar că s-a unit cu el, ci îl și păstrează transfigurată pentru veșnicie, în împărăția lui Dumnezeu. Oare atitudinea creștinului față de trup în cadrul incinerării nu este o provocare adusă Celui care i-a mântuit prin asumarea acestui trup trecător, dându-i astfel o cinstire deosebită trupului și chiar transfigurându-l prin înviere?

Închei prin a mai atrage atenția că slujba de înmormântare corespunde întru totul credinței și practicii creștin ortodoxe, însă practica incinerării contravine vieții, practicii și semnificației vieții creștin ortodoxe. Așadar, acceptarea incinerării nu este un element pe care să-l putem integra în credința noastră creștin-ortodoxă fără să existe repercusiuni în gândirea, viațuirea și practica existenței creștine. Cu alte cuvinte, dacă acceptăm incinerarea, trebuie să fim conștienți că o parte din semnificațiile pe care le presupune credința noastră ar veni în contradicție flagrantă cu o astfel de practică și, într-un astfel de caz, ar trebui creionat un nou sistem de gândire și trăire a credinței creștin-ortodoxe, în care, de această dată, slujba înmormântării și tot ceremonialul care ține de ea ar trebui modificat.

slujbei înmormântării: în cadrul ei se vorbește despre „adormit” aproape în fiecare cântare sau rugăciune, astfel ar fi ilogic ca la incinerare să vorbești de „adormire”, deoarece numărul de bună credință nu arde pe cineva în timp ce el „doarme”; la slujba înmormântării se face referire de mai multe ori la următoarea realitate: „în pământ ne-am întors”, cel adormit „se dă gropii, cu pământ se acoperă”, „il petrecem la groapă”, astfel că ar fi un nonsens aceste cuvinte atâtea vreme cât cel incinerat urmează să fie pus în vază pe dulap sau oriunde altundeva, însă mai puțin în pământ. La finalul slujbei, creștinii sunt chemați „să dea sărutarea cea de pe urmă” celui adormit, dar în cazul incinerării acest lucru ar fi imposibil. Exemplele ar putea continua, însă cred că sunt suficiente pentru cei ce cred, iar pentru cei care nu cred continuarea lor ar fi doar un prilej ca ei să găsească noi contraargumente.

Aș vrea să atrag atenția că slujba înmormântării nu poate să fie concepută în afara complexității vieții creștine, în timp ce practica incinerării parcă vrea să se desprindă de toate semnificațiile creștine pe care le transmite cea din urmă taină a vieții omului. Pentru un creștin trupul este „mădular al lui Hristos”, „templu al Duhului Sfânt” (1 Corinteni 6, 15, 19), în

EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

CUVINTELE BĂTRÂNILOR
Părintele Dionysios Tatsis
100 pag., format 135x210 mm
Preț 7 LEI.

PORUNCĂ ȘI LIBERTATE. PRILEGIUL DE MORALĂ ORTODOXĂ
Miltropolitul Nicolae Mladin
352 pag., format 145x210 mm.
Preț 18 LEI.

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL)
(varianta IPS Bartolomeu Anania)
interior la 2 culori, coperta tare roșie
386 pag., format 110x145 mm.
Preț 17 LEI.

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL)
(varianta IPS Andrei Andreicuț)
interior la 2 culori, coperta tare, neagră
350 pag., format 110x145 mm.
Preț 15 LEI.

VIAȚA ȘI PARACLISUL SFÂNTULUI MARE MUCENIC DIMITRIE, IZVORĂTORUL DE MIN
50 pag., format 110x145 mm.
Preț 2,5 LEI.

SĂPTĂMÎNA PATIMILOR
122 pag., format 145x145 mm.
Preț 4,5 LEI.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ
Vicepreședinte:

PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preeda,

Pr. Vasile Stanciu, Pr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea • Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca • Telefon / Fax 0264-59.96-49
Internet: www.renassterea-cluj.ro
E-mail: revista@renassterea-cluj.ro

CUJ (CF) 4547095

IBAN: RO7999010602660400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)

ISSN: 1122-4455

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Delia-Maria Kerekes

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Pr. Ioan Bizău, Elena Chirceș, Doina Curcăpeanu, Pr. Ioan Ică sr.,

Cezar Loghin, Pr. Grigore Diru, Moș, Marcel Murteanu,

Protos. Simeon Prutea, Aurel Sasu,

Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Editorial

Mulțumirile

Lărintele Rafail Noica ne îndemna să-L chemăm pe Dumnezeu, să numim numele Domnului sub orice formă, în orice condiții. Dacă alerg să prind troleul: „Doamne, dă să-l prind”. Și dacă l-am prins: „Mulțam, Doamne, că l-am prins!”. Iar dacă nu l-am prins: „Mulțam, Doamne, că oricum se retrăgea la garaj.” Acuma, unii aleargă mai iute, alții mai încet, fiecare după puteri.

Zilele trecute am văzut însă oameni parcă scoși din patric. Am văzut tineri cu deficiențe locomotorii sau de vedere care au avut tăria extraordinară de a parcurge 17 km pe jos de la Iclod la Nicula, într-o singură zi, din dragoste. Din dragoste pentru Maica Domnului și din dragoste pentru prietenii lor suferinzi de boli mai mult sau mai puțin tratabile, autoimune, metastazice. Personal, nu țin minte să fi mers mai mult de două stații pe jos în ultimul an. Unii însă dau dovadă de o voință care aleargă zilnic kilometri întregi până la întâlnirea cu aproapele. Alții ocrotesc prietenii de zeci de ani, care aleargă tot mai mult, tot înainte. Cu ce combustibil?

Cu ce iubire de oameni a scos Dumnezeu primăvara din vistierii? Că așa prinși am fost de iarnă încât un copil mai zglobiu, cocoțat într-un pui de corcoduș înflorit pe de-a-ntregul, scuturându-l, n-a putut decât să strige: „Ninge!”. Și după el, o ploaie de flori. Cred că Dumnezeu iubește poezia, prietenia, mersul pe jos și pomii înfloriți. La întâlnirea de 20 de ani a înaintașilor ascoriști, studenții de atunci și oamenii rânduiți de acum, prietenia a fost la ea acasă, voioasă, matură, poetică. Fragmente de trecut în imagini, experiențe copioase, puncte hazlii și amintiri revelatorii au eșafodat o prietenie unică, pe care orice om o râvnește indiferent de generație. Serile următoare, dedicate poeziei, n-au făcut decât să întărească sentimentul că Dumnezeu pune în inimi puteri nebănuite de creștere și de expresie a dragostei față de aproapele și față de El Însuși. Numai de-ar fi omul mulțumitor! Tinerii ascoriști de acum, prezenți la întâlnire, nu vor uita prea curând bucuria revederii și îmbrățișarea vechilor ascoriști. Acestea aveau totul: certitudinea prieteniei încercate, poezia amintirilor, primăvara prezentului și dragostea în Dumnezeu. Până la urmă, cred că aceasta i-a ținut uniți. Și i-am văzut mulțumitori unii față de alții și față de Dumnezeu. Și cum să nu mulțumești pentru 20 de ani de prietenie?

Bun, fie, noi suntem la început. Îți mulțumesc, Doamne, că mi-am luat examenul de filocontainfometrică de care nu mai vreau să aud, îți mulțumesc că ploaia s-a oprit chiar când am ieșit de la serviciu și am prins și autobuzul. Îți mulțumesc că m-am întâlnit cu Irina, îți mulțumesc că au înflorit păpădiile!

Îți mulțumim, Doamne, că ne vei face iarăși părtași ai Învierii Tale!

↳ Gabriela Bulgaru

Evenimente

Trei seri de prietenie și poezie

Două căl privilegiate într-o întâlnire și însoțirea cu Hristos

La început de aprilie, ASCOR și Biserica Studenților a organizat un triplu eveniment cultural. După 20 de ani de la înființarea asociației, prima generație ASCOR s-a reîntâlnit pentru a povesti despre bucuria vremurilor când s-a înfiripat o prietenie de nezdruccinat între sufletele căutătoare de Dumnezeu și de frumos. În prima seară emoția reîntâlnirii a copleșit atât sufletele reprezentanților generației de aur, cât și a celor care i-au ascultat cu nesăț. În serile care au urmat, invitații speciali, Costion Nicolescu,

Lamia Beligan și Părintele Ioan Pinteau au vorbit despre poezie, frumusețea lumii redată prin versuri și despre prietenie.

Prietenie programată să dăinuiește pentru veșnicie – generația de aur ASCOR după 20 de ani

„Chiar de ai spune de mii de tezaur, totuși nimic nu ar fi mai de preț ca un prieten adevărat.” (Sf. Ioan Gură de Aur.)

Lărintele Teofil Părăian spunea într-una din cuvântările sale: „unde există prietenie, există bucurie, pentru că iubirea-i fericire; unde există prietenie, există bucuria de a oferi, bucuria de a primi, există o relație pe care am numit-o: «o realitate a raiului în viața noastră de toate zilele»”. Acesta a fost și percepția tuturor celor care au avut șansa și onoarea de a lua parte la reîntâlnirea primei generații ASCOR din Cluj. Purtați în urmă cu douăzeci de ani, frumusețea și sinceritatea unor prietenii legate întru Hristos ne-a arătat, cum nu se putea mai bine, că prietenia este, într-adevăr, un dar de preț de la Dumnezeu. Ea bucură sufletele noastre și ne ajută să ne exprimăm respectul și iubirea în mod reciproc. Așa a fost prietenia tinerilor ascoriști de acum douăzeci de ani, dar la fel de puternică a rămas și în prezent, indiferent de căile pe care fiecare le-a urmat în viață. Unul dintre cele mai importante lucruri învățate e că prietenia se poartă mereu în suflet, în minte și în gânduri.

După 20 de ani, generația de aur ASCOR s-a reunit pentru a da mărturie despre existența unei prietenii de nezdruccinat care dăinuiește în timp

Studenții de ieri, oamenii în plină maturitate și împlinire azi, care ne-au bucurat cu prezența lor în seara de 9 aprilie 2013 au fost: Părintele Ioan Gânsă, Părintele Grigore Dinu Moș, Părintele Cătălin și Nicoleta Pălimaru, Părintele Florin Cătălin Ghiț, publicistul Nicolae Turcan, filologul Maria Elena Ganciu, Cristina Manea și, nu în ultimul rând, amfitrionul acestei reîntâlniri, Părintele Ciprian Negreanu. Invitatul special a fost Prea Sfințitul Vasile Someșanul, unul dintre părinții duhovnicești care a marcat formarea acestor prieteni adunați în Biserică prin taina credinței. Toate amintirile purtate în suflet atâția ani au prins viață din nou în Amfiteatrul Facultății de Geografie cu ajutorul unui colaj de fotografii personale realizat de doamna preoteasă Corina Negreanu, alături de fiica ei, Ilinca Negreanu. Prezentarea a început cu imaginea Înaltului Bartolomeu Anania, lumina binecuvântată asupra Clujului, care a schimbat fundamental viețile tinerilor studenți de atunci. Fotografii care au urmat, ne-au purtat la începutul anilor 90, când minunea acestor prietenii și temelie a ceea ce este ASCOR-ul astăzi s-a înfiripat treptat.

Imaginile de la numeroasele pelerinaje organizate de tinerii creștini înflăcărați ale acelor vremuri, dar și discursurile ținute acum de adevărați propovăduitori ai credinței (majoritatea devenind preoți sau monahi între timp), au arătat frumusețea lucrării lui Dumnezeu și taina pe care a avut-o și o are în continuare cu fiecare dintre ei. Poveștile lor susținute chiar și de lecturări din jurnal au alcătuit un model bine-canturat pentru tinerii creștini de azi. Întâlnirile nenumărate din podul situat deasupra cofetăriei Carpați, unde se rugau și citeau Psaltirea cu orele, discuțiile pe marginea cărților de învățătură creștină pe care le organizau, cenacurile la care participau, plimbările

nesfârșite de-a lungul și de-a latul Clujului universitar de atunci pentru a se conduce acasă unii pe alții, toate acestea sunt un exemplu demn de urmat pentru ascoriștii de acum.

Deși fiecare avea o personalitate diferită, ceea ce i-a unit a fost spiritul lor revoluționar și dragostea față de Dumnezeu. Împreună au crescut, s-au format, s-au dezvoltat într-un mod în care nici cele mai îndepărtate colțuri ale minții nu le-ar fi putut gândi vreodată. Fiecare a dat și a primit fără a mai ști cât, dar toți au fost binecuvântați cu dărnicia și iubirea fără limite a lui Dumnezeu. Părintele Teofil Părăian, un alt om duhovnicesc care i-a întărit în credință pe acești inaintemer-gători ai ASCOR-ului, spunea că fiecare își trăiește prietenia în felul lui și la nivelul lui. Doar „o prietenie umbrită de darul lui Dumnezeu și întemeiată pe poruncile lui Dumnezeu este sigură. În orice prietenie adevărată a oamenilor credincioși, legătura este făcută nu numai la nivelul omului, ci și din darul Domnului. Dumnezeu nu poate fi absent dintr-o prietenie a oamenilor credincioși, dintr-o prietenie adevărată”, iar seara de 9 aprilie ne-a demonstrat acest lucru din plin.

Discursurile pline de bucurie, melancolie, umor, pe alocuri melancolice, umbrite de o finețe poetică au vorbit despre o legătură sufletească ce nu dă semne să îmbătrânească niciodată. Din contră, tocmai aceasta e cea care le dă tinerețea și primăvara veșnică. Aceste prietenii parcă „programate” pentru veșnicie ne cuprind sufletul inundându-l cu o fericire fără margini, o fericire dumnezeiască. Ele sunt cele care au schimbat și continuă să schimbe vieți: pe ale lor, dar și pe ale noastre.

↳ Romina Sopoian

Poezia – liant de împrietenire peste veacuri între oameni și Dumnezeu

Costion Nicolescu despre ars poetica și Immografia ortodoxă

Cespre prietenie și poezie s-a vorbit mult și în cea de-a doua seară a triplului eveniment organizat de ASCOR și Biserica Studenților. Invitații speciali, Costion Nicolescu, alături de actrița Lamia Beligan, au provocat publicul spre o descifrare a semnificației poeziei în general și a celei religioase în particular.

Cel care a contribuit într-o oarecare măsură la formarea tinerilor din ASCOR-ul anilor 90, Costion Nicolescu, invitat de onoare al festivalului Filocalia din anul 1993, a venit și peste două decenii la Cluj pentru a vorbi despre arta frumoasă a poeziei, despre ritm, suflu poetic, trăire în versuri și despre puterea poeziei de a schimba omul și de a-l aduce în Biserica lui Hristos.

„Eu am ajuns în Biserică prin poezie. Mi-a plăcut foarte mult să-l citesc pe Ioan Alexandru, cel care a scris o poezie foarte telurică și vitală”, a mărturisit Costion Nicolescu la începutul întâlnirii. De aici încolo, publicul a avut posibilitatea să cunoască un altfel de discurs despre poezie, unul despre dansul cosmic al Universului care este un dans poetic. Implicit, toate laturile vieții cotidiene, inclusiv viața Bisericii, sunt ancorate în duhul scrierilor lirice, așa cum avea să afirme delicatul scriitor și publicist. În opinia domniei sale, teologia adevărată trebuie neapărat să fie poetică. Citându-l pe Olivier Clément, Costion Nicolescu a spus că nu poate fi teologie fără poezie. În acest context, invitatul a subliniat rolul tradiției immografiei în ortodoxie, amintind de autori-poeti atât din Vechiul Testament, cât și din Legea cea Nouă. Mai mult decât atât, pentru a fi mai convingător, amfitrionul evenimentului a invitat-o pe actrița Lamia Beligan să recite Psalmul 18 din Psaltirea Regelui și Proorocului David, un fragment din Epistola I a Sfântului Evanghelist Ioan și rugăciunea din Acatistul Mântuitorului scrisă de Sfântul Isaac Sirul.

Comentând recitalul, Costion Nicolescu a spus că orice rugăciune înălțată spre Dumnezeu este o poezie. „Cu Dumnezeu nu poți vorbi oricum. Iată de ce, orice poezie-rugăciune este în fond rezultatul unei iubiri. Vorbim despre o iubire supremă între om și Dumnezeu, o legătură mire-Mireasă

într-o nuntă neconsumată, unde Biserica-Mireasă este într-o ardere poetică în așteptarea Mirelui”, a subliniat foarte suav invitatul serii, amintind despre frumusețea Canonului Sfântului Andrei Criteanul și Imnul Acatist – adevărate opere de artă ale iconografiei ortodoxe.

Numeroase au fost gândurile elogioase la adresa poeziei transmise de distinsul Costion Nicolescu. În opinia domniei sale, poezia este straiul pascal al limbii, este o cale artistică de a gândi și o modalitate unică de a capta frumusețea lumii într-o imagine prin cuvinte. Despre poeziile invitatului crede că ei au misiunea să creeze ordine din haos, prin plasmuirea operelor de o armonie aparte. Ei sunt în stare să redea frumusețea lumii, pentru că văd ceea ce restul oamenilor nu observă și nu valorifică, fiind într-o suferință perpetuă și într-un continuu act de creație jertfitor.

Părintele poet, Ioan Pinte, despre iluminările divine din poezia creștină și despre prietenie

Continuând dialogul despre arta versificării, în cea de-a treia seară, Părintele Ioan Pinte a pus accentul pe importanța poeziei creștine. Sfinția sa a afirmat că în zilele noastre se scrie multă poezie religioasă, dar, adesea, calitatea acesteia lasă de dorit, mulți dintre autori căzând în derizoriu sau în plasa patetismului ieftin. Or, pentru a fi la fel de viu în cuvânt și în transmiterea mesajului capabil să înviorizeze sufletul, Părintele Ioan Pinte consideră că artiștii de astăzi trebuie să se întoarcă la operele clasice. „Clasicii sunt revoluționarii dintotdeauna. Trebuie să-i recitim și să luăm aminte la ce și cum au scris pentru a nu cădea în dulcегării”, a subliniat părintele-poet, prieten dintotdeauna al ASCOR-ului. Mai mult decât atât, invitatul evenimentului a atenționat asupra riscului de a-I dedica lui Dumnezeu o poezie proastă, chiar una blasfematoare, dacă mânuitorii de condeie nu sunt sinceri în demersul lor scriitoricesc. Drept exemplu în acest sens pot fi atât imnografiile bizantine ai ortodoxiei, precum Sfântul Andrei Criteanul sau Sfântul Isaac Sirul, dar și poezi precum Baudelaire, Rimbaud, Verlaine, adesea damnați pentru scrierile lor, dar care, potrivit Părintelui Ioan Pinte, transmit un mesaj mult mai creștin și mai iluminat decât poezia diletantă a vremurilor noastre. „În orice poezie scrisă cu sinceritate putem afla iluminări divine, fie că e o poezie modernă, postmodernă sau un imn bizantin”, crede Părintele Pinte.

În ceea ce privește rolul poeziei în viața Sfinției Sale, invitatul a spus că versurile i-au deschis uși, i-au adus un serviciu și i-au scos în cale prietenii care l-au marcat și l-au format. Una dintre aceste legături sufletești de o noblețe aparte este cea încheiată între Părintele Ioan Pinte și Părintele Nicolae Steinhardt.

În cadrul aceleiași întâlniri, invitatul a vorbit despre cartea lansată în anul 2012, *Mărturie și proximități*, readucând în discuție subiectul prieteniei prin afirmația că și cărțile pot fi prieteni buni, la fel cum sunt poezii ce azi nu mai sunt printre noi. „Eu sunt prieten cu cărțile. Orice carte pe care o citesc e o carte inspirată de Duhul Sfânt”. Frumos a vorbit invitatul despre prietenia dintre oameni la a cărei bază stă, înainte de toate, prietenia Mântuitorului pentru om.

↳ Tatiana Onilov

Pelerinajul tinerilor la Nicula

Cea de-a treia ediție a pelerinajului pe jos din localitatea Iclod spre mănăstirea Nicula s-a desfășurat și anul acesta în a cincea săptămână din Postul mare, după cum s-a încetățenit deja tradiția care a luat naștere la inițiativa lui Radu Copil, responsabil de activitățile pentru tineri în cadrul Arhiepiscopiei Clujului, Vadului și Feleacului și membru de onoare al ASCOR.

Anul acesta, pelerinajul s-a desfășurat în împrejurări mai deosebite, datorită prezenței PS Vasile Someșanul, a părintelui Ciprian, duhovnicul multor tineri din ASCOR, dar și a mulțimii care forma o coloană destul de lungă de-a lungul șoselei. La eveniment au participat aproximativ 250 de persoane. Au fost prezenți și o parte a Grupului Parohial de Tineret „Adormirea Maicii Domnului”, dar și alți oameni care

și-au dorit să facă o astfel de osteneală pentru Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoare.

Splendida zi de 20 aprilie a început cu Sfânta Liturghie la Biserica Studenților din Campusul Hasdeu, Biserica noastră. După slujbă, ne-am îmbrăcat în straie populare și grupuri-grupuri am pornit spre Catedrala Mitropolitană. Aici, împreună cu PS Vasile și cu alți credincioși, ne-am adunat la rugăciunea pentru călătorie.

Din Piața Avram Iancu spre gară. Cu pași grăbiți. Ne aștepta trenul. Și apoi cerul acesta fără fir de nor nu putea decât să te facă să te gândești la cum te va acoperi cu seninul său mai târziu prin satele prin care aveam să trecem. Vuia totuși ceva. În inimi. Răvna tuturor.

Peronul era plin. Ultimele trei vagoane erau rezervate pentru noi. Nici nu am simțit când a plecat trenul. O parte a stranei s-a strâns laolaltă. În compartiment răsunau cântări: „Binecuvânta-voi pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea”. Alții întrețineau altfel atmosfera duhovnicească: și-au luat cu ei câte-o carte cu povețele vreunui părinte. Din când în când priveau pe fereastră la cântecul făpturii: flori, verde și raze. Dar parcă mai mult se simțea o vioioșie a întinerii. Prieteni și împrietenire în Dumnezeu. Din darul Maicii Domnului.

Într-o oră, poposeam în Iclod, locul natal al iconarului Luca, cel care a pictat Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Nicula. De aici, ne-au însoțit și oamenii Jandarmeriei, care ne-au așezat într-o rânduială precisă, pentru a ocupa doar marginea șoselei: trei persoane pe fiecare rând. Și, astfel, în numele Sfinției Treimi, începea partea mai ostentivă a pelerinajului nostru. Bucuroși însă, că ne angajăm într-o împreună-făptuire: 17 km pe jos până la Nicula. În față mergeau tinerii sau oamenii care purtau icoanele mari, apoi preoții și restul credincioșilor, la rândul lor purtând icoane la gât.

Sătenii ieșeau la poartă, ne priveau, ne fotografiau, copilașii ne făceau cu mâna. Pelerinajul nu s-a dorit a fi însă un eveniment spectaculos, ci mai degrabă unul acoperit de smerenie și dragoste. Chiar dacă nu exista o sincronizare între toți pelerinii, cântările s-au desfășurat cu entuziasm și pe porțiuni mai restrânse. Era o altfel de armonie. Și era imposibil să nu te gândești la Întrarea în Ierusalim.

Era deja amiază și soarele începea să ardă. Aproape de Livada - vânt răcoritor. Drumul a curs. În scurt timp intram în Gherla. Oprit la catedrala din localitate. Am fost primiți aici cu prinoase de către părintele paroh și enoriașii săi. În curtea bisericii, ne-am așezat pentru gustare. Ne-am întors apoi în biserică la rugăciune.

După acest moment, am pornit spre Nicula. Și aici am zărit la porți uimire pe chipuri, dar și zâmbete care ne-au încurajat să trecem peste ultimul hop: dealul care urca spre mănăstire. Un șarpe uriaș se unduia sprinten printre grădini. Clopotele ne chemau sus. Abia suflând, abia pășind am intrat pe poarta mănăstirii. Drumul nu a fost la fel pentru toți: pentru unii, osteneala a fost mai mare datorită vârstei, problemelor de sănătate, constituției fizice fragile sau chiar datorită oboselii acumulate în timpul săptămânii la serviciu, la școală etc. Dar, cu siguranță, Maica Domnului a răsplătit fiecăruia.

Apusul soarelui anunța că vecernia era spre sfârșite. Tinerii fredonau cântările utreniei când un monah de la mănăstirea Nicula a început să povestească despre istoria bisericii vechi și a icoanelor pictate pe sticlă, pe care pelerinii au putut să le admire în interiorul relicvei.

Am fost invitați apoi la masă, ceea ce a fost numaidecât binevenit. Prin fereastra trapezei, globul de foc se topea în cupola orizontului. A fost o zi foarte călduroasă. Pelerinii fideli spun că în alți ani a plouat și a fost foarte frig; de aceea, s-au rugat insistent pentru vreme bună. Ni s-a dat soare din plin, dar aceasta a sporit puțin greutatea mersului. Oamenii aveau însă o seninătate vădită pe chip.

Omeniți și odihniți, ne-am îndreptat spre biserică pentru a ne închina Icoanei Făcătoare de minuni, mulțumind Născătoarei de Dumnezeu pentru darul primit și rugând-o să ne primescă și la anul.

După acest mic răgaz de rugăciune, ne-am pregătit de plecare. Din fericire, un autobus ne-a escortat până la gara din Gherla. Aici au început iar cântările: „Apărătoare Doamnă, pentru biruința mulțumiri...”. Au continuat și pe tren. Dacă drumul nu s-ar fi oprit la Cluj...

↳ Ana-Maria Neag

Pelerinaj la mănăstirile din Moldova

În perioada 12-14 aprilie, ASCOR Cluj a organizat un pelerinaj la mănăstirile din partea de Est a țării, la care au participat 26 de persoane.

În prima zi ne-am bucurat de o mare varietate de picturi murale deosebite la mănăstirile Moldovița, Sucevița, Humor și Voroneț. Acestea ne-au rămas în amintire ca fiind mănăstirile pictate în culorile curcubeului: galben la Moldovița, verde la Sucevița, roșu la Humor și celebrul albastru de la Voroneț. De asemenea, nu putem uita de ilustrațiile Judecării de apoi pictate chiar la intrarea în biserică, pentru a-i aminti omului de acele momente decisive pentru viața sa din veșnicie, după cum ne explicau maicile ghid, și cu atât mai puțin de Scara Raiului de la Sucevița sau de arborele lui Iesei de la Humor, unde „floarea ce iese din coasta lui Iesei e sub formă de potir și fiecare Sfânt din arbore stă pe câte o floare sau mlădiță” conform relatării detaliate oferite de Maica Elena.

Am fost cazați la Mănăstirea Probota, a cărei biserică avea, de asemenea, pictură murală exterioară. De acolo am pornit, a doua zi, spre Mănăstirea Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, unde am avut șansa să ne închinăm la moaștele Sfântului, iar apoi ne-am îndreptat spre Iași, la Cuvioasa Parascheva. În capitala Moldovei am fost primiți de membrii din ASCOR Iași, care ne-au oferit o masă caldă, după ce ne-au întâmpinat cu colac și sare. Împreună cu ascoriștii ieșeni am mers la Biserica Sfinții Trei Ierarhi, unde se află moaștele Sfântului Vasile cel Mare (mandibula) și despre care am aflat că a fost construită pentru a fi „racla” moaștelor Cuvioasei Parascheva. În drum spre acel loc, am trecut pe lângă mormântul Mitropolitului Iosif Naniescu, ce urmează a fi canonizat. Am vizitat, de asemenea, și Mănăstirea Golia, locul unde a slujit Ion Creangă și în apropierea căruia locuia.

La Mănăstirea Cămărzani am avut ocazia să vedem un fenomen neobișnuit: de-a dreapta și de-a stânga mormântului PS Ghreșim Putneanu, despre care maica ghid ne-a spus că a dus o viață sfântă, au crescut doi copăcei – unul cu două tulpinițe, iar celălalt cu trei, amintind de dicher și tricher.

La mănăstirea Sihăstria, unde am fost cazați a doua seară, grupul a avut șansa să guste puțin din amintirea Părintelui Ilie Cleopa, a cărui chilie a fost deschisă vizitelor, și a Părintelui Paisie Olarul, ale cărui obiecte (ochelari, metaniere etc.) erau expuse în chilie de vis-a-vis.

Pelerinajul a continuat spre Mănăstirea Secu, unde ne-am închinat la moaștele Sfântului Mitropolit Varlaam al Moldovei, iar la Neamț am plecat capetele la moaștele Sfântului necunoscut (despre care se crede că e Sfântul Paisie Velicovski) și la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Pe alea ce duce spre biserică am putut observa o placă albă peste locul unde au fost descoperite sfințele moaște.

La mănăstirea de călugări Petru Vodă am avut ocazia să ne închinăm la mormântul Părintelui Gheorghe Calciu, lângă care se afla și cel al poetului Radu Gyr, iar la Mănăstirea Petru Vodă de maici am ajuns mai spre seară. Dat fiind că se apropia ora rugăciunii, o maică a început să bată toaca. Prima bătaie a străpuns liniștea văzduhului, trezindu-l, parcă, la viață, la ascultare și priveghere; o șoaptă gravă ce trezește conștiința. Maica a așteptat, parcă intenționat, ca ecoul primei bătaie să răsună în tihnă câteva secunde. Ritmul bătailor era din ce în ce mai rapid, apoi a început bătaia clopotului. Începuse Pavecernia, iar grupul trebuia să se îndrepte spre autotocare, pentru a reveni acasă.

Pe tot parcursul pelerinajului, bucuria și voia bună au fost bune tovarășe de drum, iar cântecul închinat lui Dumnezeu, Maicii Domnului și Sfinților au împodobit în chip plăcut atmosfera de comuniune frățească. De asemenea, nu au lipsit nici relatările despre ajutorul pe care ni l-au dat Sfinții în diverse situații și nici bucuria de a asculta astfel de mărturii.

↳ Iulia Anamaria Mureșan

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com